

ŠAJĀ NUMURĀ

Jānūdienu jau pagājusi, un, tautā teic – tad vasara iet uz rudens pusi un pienāk laiks pārdomām. Tieši tādu iespēju jums sniegs šis laikraksta numurs!

Augustā notiks LNS kongress – mūsu organizācijas lielā darba atskaite un prezidenta ievēlēšana nākamajiem četriem gadiem. Šajā sakarā jūsu uzmanībai LNS Goda biedru Atklātā vēstule – 3.

Lasiet arī divu prezidenta amata kandidātu atbildes uz „Kopsoli” jautājumiem. Domājiet un spriediet paši par to, kurš cienīgs ieņemt šo atbildīgo amatu! – 4. – 5.

Pārdomas raisa arī fakts, ka LNS projekti strauji tuvojas noslēgumam. Ieskatieties viduslapās, kas vēstī par projekta „Klusuma pasaule” vienu no pēdējiem, lielajiem notikumiem – skaisto festivālu Latgalē. Vislabākais – tā to sauc pašdarbnieki, gan skatītāji – 7. – 10.

Ievērojamu progresu sasniedzis arī projekts „Nepalik vieniem klusumā” – 2.

Un, lūk, mūsu jaunieši aizver aiz sevis skolas durvis. Lai viņiem gaišs tālākais dzīves ceļš! – 14.

Savu sapni – būt uz lielās skatuves īstenojusi profesionālā aktrise Jolanta Znotiņa – 13.

Pieredzes apmaiņas grupā Turcijā bijuši trīs dalībnieki no Latvijas un jūtas apmierināti ar uzziņāto un redzēto – 15.

Lai jums skaista vasaras otrā puse, un gaidiet „Kopsoli” 8. numuru augustā! Arī mums, redakcijas un Informācijas centra darbiniekiem, jūlijā ir atvaļinājums.

Bet laikraksta 7. nr. no 8. līdz 26. jūlijam varat saņemt pie VITAS KAMARES Rehabilitācijas centrā, Elvīras ielā 19 k. 3.

PIRMOREIZ LATVIJĀ! IZLAIDUMS JAUNO MĀMIŅU ATBALSTA PERSONĀM

ZIGMĀRS UNGURS UN INESE IMMURE NO „NEATKARĪGĀ RĪTA AVĪZE” ARHĪVA

Projektā „Nepalik vieniem klusumā” 14. jūnijā notika svinīgais izlaidums 10 atbalsta personām, kas apmācītas palīdzībai nedzirdīgajām sievietēm dzemdību un pēcdzemdību periodā.

Piecas atbalsta personas mācījās grupā, kura sastāvēja no dzirdīgām sievietēm ar zīmju valodas zināšanām – DIĀNA JOSTA, INGUNA KRAMA, INGA TETERE – FROLOVA, JŪLIJA KALATIŅINA un GUNTA BIRNĪTE, (attēlā no kreisās. Abos attēlos vidū projekta koordinatore Diāna Zālamane - Leite). Viņas sniegs atbalstu nedzirdīgajām māmiņām dzemdību periodā. Apmācība šai grupai bija 120 stundu apjomā.

Otrajā grupā mācījās piecas nedzirdīgās/vārdzirdīgās sievietes, kurām pašām ir vismaz viens bērns – DAIGA DELLE, ARTA BIRZNIECE – SILIŅA, SANDRA GUTĀNE, ZANE HARASIMJUKA un LAURA SĀVIČA (attēlā no kreisās). Viņas sniegs atbalstu jaunajām māmiņām pēcdzemdību periodā. Viņām apmācība bija 80 stundu apjomā.

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

PIRMĀ NEDZIRDĪGĀ AKTRISE UZ LATVIJAS PROFESIONĀLĀ TEĀTRA SKATUVES

INESE IMMURE JĀNIS DEINATS

12. jūnijā Dailes teātrī notika izrādes „Sabojātē” pirmizrāde, kurā kopā ar Dailes teātra aktieriem Daini Grūbi un Gintu Andžānu piedalījās mūsu Jolanta Znotiņa. Uzvedumā izmantota zīmju valoda, kas šo izrādi padara īpašu.

Jauniestudējumu „Sabojātē” pēc angļu dramaturģes Sāras Keinas lugas motīviem iestudēja režisors Viesturs Roziņš. Tās anotācija vēsta:

„Kādā greznā viesnīcas numuriņā ierodas trīs cilvēki. Tikmēr ārā risinās anonīms karš, kas vēlāk ielaužas arī no ārpusaules nošķirtajā viesnīcas numuriņā. Kas ir nežēlīgāks – pasaule tur ārā vai tas, ko cilvēki šeit un tagad nodara cits citam? Žurnālists, karavīrs un jauna meitene risina savas attiecības mirklī starp saprātu un neprātu, realitāti un izdomājumu.”

Tālāk lasiet 13. lpp.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

Abu grupu apmācībai bija piesaistīti deviņi speciālisti: psihologs, fizioterapeits, vecmāte, zīdīšanas speciāliste, neonatologs, pediatrs, anesteziologs, ginekologs un sociālais rehabilitētājs. Visas dalībnieces apmācību laikā bija cītīgi gatavojušās jaunajai profesijai. Arī prakses laikā Rīgas Dzemdību namā parādīja labas zināšanas un rūpes par jaunajām māmiņām un mazuļiem. Rezultātā gala eksāmenu visas apmācību dalībnieces nokārtoja veiksmīgi.

Svinīgo izlaidumu pagodināja arī viesi – pārstāves no Rīgas Dzemdību nama galvenā neonatoloģe doktore Ilze Kreicberga un vecmāte un atbalsta personu prakses vadītāja Elita Šteinberga, kā arī Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā referente Natālija Pīlpa.

LNS prezidents Arnolds Pavlins atbalsta

personām pasniedza apliecību par apmācību kursa sekmīgu beigšanu, bet projekta vadītāja Diāna Zālamane – Leite – skaistu, vērtīgu un biezu grāmatu „Māte un bērns”.

Visi runātāji uzsvēra faktu, ka nedzirdīgajām sievietēm šādu atbalsta personu pakalpojumi ir ļoti vajadzīgi.

Atbalsta personas sniegs informatīvu, emocionālu un fizisku atbalstu topošajām māmiņām grūtniecības laikā, dzemdībās un pēcdzemdību periodā.

Projekta koordinatore **Diāna Leite – Zālamane** atzīst: *Ir liels gandarījums un prieks, ka beidzot varam sākt sniegt šo jauno pakalpojumu. Tas notiks arvien biežāk. Centrā redzami ne tikai pensionāri, bet arī māmiņas ar bērniem. Tiek organizētas arī atbalsta grupas jaunajām māmiņām, kur viņas var tikties un dalīties pieredzē cita ar citu.*

Ideja par šo jauno atbalsta pasākumu radās mums ar skolas laiku draudzeni Ilzi Kundziņu, kura pati tagad jau ir trīs bērnu māmiņa. Viss aizsākās, pārrunājot mūsu otro bērnu dzimšanu un gadījumus par to, kā nedzirdīgas māmiņas jūtas, kad dzemdē. Sākām pētīt, kādu atbalstu saņem jaunās māmiņas ar dzirdes invaliditāti citās valstīs, un nolēmām meklēt piemērotu risinājumu Latvijai.

PATEICĪBA

Pateicoties izdevniecībai Zvaigzne ABC, personīgi tās vadītājai Vijai Kilblokai, visas atbalsta personas kā dāvanu šajā dienā saņēma grāmatu „Māte un bērns”.

Tā ir lielisks, ilustrēts uzzīņu materiāls – enciklopēdija, kas atvieglo informācijas sniegšanu jaunajām māmiņām ar dzirdes traucējumiem. Liels paldies par šo dāvinājumu!

UZ JAUTĀJUMIEM PAR JAUNO PAKALPOJUMU ATBILD PROJEKTA VADĪTĀJA DIĀNA ZĀLAMANE – LEITE

Kāda veida palīdzību topošās māmiņas var saņemt no atbalsta personas dzemdībās?

Topošās māmiņas var saņemt fizisku, emocionālu un informatīvu atbalstu no apmācītajām atbalsta personām. Tas nozīmē, ka atbalsta persona var palīdzēt sastādīt dzemdību plānu, iepazīstināt ar dzemdību iestādi, pastāstīt par kārtību kā tiek uzņemtas māmiņas, kādi jautājumi uzdoti un tml. Kā arī, protams, būt klāt dzemdībās, lai palīdzētu komunicēt ar medicīnas personālu un sniegtu atbalstu un atbildes uz visiem jautājumiem. Centrā ir pieejami arī dažādi materiāli, ar ko jaunā māmiņa var iepazīties: par bērna kopšanu, zīdīšanu, ģērbšanu u.c.

Vai, izmantojot atbalsta personu dzemdībās, topošā māmiņa var iztikt bez tulka pakalpojuma?

Jā, noteikti tulks nav nepieciešams!

Kāda veida palīdzību jaunās māmiņas var saņemt no atbalsta personas pēcdzemdību periodā?

Jaunās māmiņas tāpat var saņemt fizisku, emocionālu un informatīvu atbalstu no apmācītajām atbalsta personām. Tā kā pēcdzemdību atbalsta personas ir ieguvušas zināšanas par bērna kopšanu, attīstību, uzturu un citiem svarīgiem jautājumiem, tad atbalsta persona var sniegt atbalstu un palīdzību, kā arī savas zināšanas māmiņām ar bērniem līdz 2 gadu vecumam. Viņas var pārrunāt ar māmiņu tādu jautājumus kā, piemēram ģērbšana, zīdīšana, mazgāšana, veselīgs uzturs, rotaļlietas, kas veicina bērna attīstību u.c., kā arī, rast atbildes par dažādām problēmām, ar ko saskaras ikdienā ar bērnu. Un, protams, atbildēt uz daudziem citiem jautājumiem.

No kura datuma jaunais pakalpojums pieejams?

Jaunais pakalpojums jau ir pieejams. Uz šo brīdi atbalsta personas pakalpojumam dzemdībās peiteikušās 3 topošās māmiņas un otrajam pakalpojumam ir peiteikušās 5 māmiņas ar bērniem. Viņām ir iespēja izmantot arī fizioterapeita, jurista un

psihologa konsultācijas.

Kādā veidā var pieteikties uz šo pakalpojumu? Kādi dokumenti nepieciešami?

Uz šo pakalpojumu var pieteikties Rīgas pilsētā un Rīgas rajonā dzīvojošās māmiņas darba dienās Elvīras ielā 19, Rīgā, 2. stāva, 8. kabinetā pie Diānas vai Artas Birznieces – Siliņas. Nepieciešami šādi dokumenti – ģimenes ārsta izziņa, kas apliecina, ka personai ir dzirdes traucējumi un nepieciešams sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kā arī invalīda apliecības kopija. Par neskaidriem jautājumiem var droši rakstīt uz diana.leite@gmail.com, 22088071, kā arī Artai 28654728, arta59@inbox.lv, skype: [artucite0](https://www.skype.com/partner/artucite0).

Vai pastāv noteikts stundu skaits šī pakalpojuma izmantošanā?

Stundu skaits tiek saskaņots ar māmiņām pēc nepieciešamības, protams, ņemot vērā pieejamo finansējumu. Dzemdībās stundu skaits nav ierobežots – cik ilgi māmiņai būs nepieciešama atbalsta persona, tik ilgi arī viņa palīdzēs. Pēcdzemdību atbalsta personām – viena apmeklējuma reize nepārsniedz 2h, un plānots ir, ka vienai māmiņai paredzētas aptuveni 10 reizes. Protams, katrs gadījums ir individuāls – varbūt viena māmiņa gribēs tikties reizi nedēļā, bet cita reizi mēnesī.

Vai jaunā māmiņa var izvēlēties jebkuru atbalsta personu?

Protams, māmiņa izvēlas sev piemērotāko atbalsta personu, to, kura viņai patīk, ar kuru viņa jūtas droši, brīvi un draudzīgi. Izvēloties apmācību dalībnieces, ņemts vērā, lai būtu dažāda rakstura cilvēki, jo tomēr katrs no mums ir savādāks raksturā.

Kas šo pakalpojumu finansē?

Šis pakalpojums tiek finansēts 100% apmērā no Eiropas Sociālā fonda.

Cik ilgi šāds pakalpojums būs pieejams?

Tieši projekta „Nepalikt vieniem klusumā” ietvaros šis pakalpojums būs pieejams līdz 2014. gada 31. martam.

No labās – pirmās pakalpojuma saņēmējas: Irīna Ņikitina–Austruma, Liene Bērziņa, Elīna Jazvica.

Kas būs pēc projekta beigām, par to varēsim ziņot tikai nākamā gada sākumā, jo šobrīd norisinās pārrunas par finansēšanas iespējām, projektam beidzoties.

Kā tiek apzinātas jaunās nedzirdīgās māmiņas?

Jaunās māmiņas tiek apzinātas caur LNS, ir sadarbība arī ar Rīgas Dzemdību namu. Pateicoties pašām atbalsta personām, ir izveidojusies arī sadarbība ar sociālajiem dienestiem. ▲

Jaunais, unikālais pakalpojums pie-saistīja vairāku masu mediju uzmanību. Šo notikumu atspoguļoja gan LTV (vai-rāk par to lasiet rakstā „LTV 1 piedāvā sižetu „Dzemdības klusumā”” www.lns.lv, 17.06.), gan Neatkarīgā Rīta Avīze (raksts „Nedzirdīgām dzemdētājām saga-tavoti palīgi” publicēts www.nra.lv, 17.06.), gan Latvijas Avīze (publicēts 28.06.), kā arī žurnāls „Mans mazais” (raksts būs augusta numurā). Portāls *Māmiņu klubs* rudenī plāno veidot sižetu TV raidījumā par sniegto pakalpojumu dzemdībās un pēcdzemdību periodā.

Ieguldījums tavā nākotnē

LNS VADĪBAS KALENĀRS

ZIGMĀRS UNGURS

29. MAIJĀ LNS prezidents Arnolds Pavlins tikās ar Rīgas Domes pārstāvjiem, lai pārrunātu iespēju no 2014. gada atbalstīt LNS Rīgas pensionāru Dienas centra darbību.

A. Pavlins: *Tikšanās bija ļoti auglīga. Vispār ir ļoti svarīgi pēc iespējas biežāk tikties un stāstīt pašvaldību un valsts iestāžu darbiniekiem par to, ko mēs darām. Tā arī tagad – ne jau ierindas darbinieki pieņems lēmumu, bet informācija, ko viņi pie mums ieguva, viņiem vajadzīga, gatavojot lēmumus. Domāju, viņi ir apmierināti ar redzēto un saprata, ka mūsu pensionāriem šāds centrs ir vienīgā iespēja saņemt kvalificētu un vajadzīgu atbalstu. Ceru, ka Rīgas Dome 2014. gadā mūsu centru atbalstīs.*

6. JŪNIJĀ LNS prezidents A. Pavlins un Valsts deleģēto sociālo pakalpojumu vadības nodaļas vadītājs Edgars Vorslovs piedalījās ikmēneša valsts pasūtījuma izpildes sapulcē.

A. Pavlins: *Mūsu lielākā problēma pašlaik – nedzirdīgie pārāk maz pieprasa surdotulka pakalpojumu un tāpēc RC nepilda plānu. Gada beigās tas var radīt ļoti nepatīkamas sekas. Risinājums, ko mēs izstrādājam, – griezties pie Labklājības ministrijas ar priekšlikumu pārdalīt tulku pakalpojumiem paredzēto finansējumu uz citām pozīcijām.*

7. JŪNIJĀ LNS prezidents A. Pavlins un sociālo pakalpojumu vadības nodaļas vadītājs E. Vorslovs piedalījās Labklājības ministrijas rīkotajā apspriedē par vienotas tehnisko palīg-līdzekļu datu bāzes izveidi.

A. Pavlins: *Priekšlikuma autors ir Vaivaru tehnisko palīg-līdzekļu centrs. Situācija ir tāda, ka pēc Tehnisko palīg-līdzekļu centra likvidācijas Vaivaros saglabāta veco datu bāze, kas faktiski ir neatbilstoša un novecojusi. Mēs izveidojam jaunu, tāpēc mums problēmu nav. Vienojamies par to, ka katrs paliek strādāt ar savu datu bāzi, bet, ja radīsies nepieciešamība pēc centralizētas, tad to veidos, ņemot vērā visu trīs datu bāžu specifiku.*

13. JŪNIJĀ LNS prezidents A. Pavlins piedalījās Invalīdu lietu nacionālās padomes sēdē.

A. Pavlins: *Mūs visvairāk varētu ieinteresēt divas tēmas. Pirmā – negaidītā B. Bicēnas sagatavotā prezentācija par cilvēku ar dzirdes problēmām, kuri orientējas uz skaņu valodu, otrā – Finanšu ministrijas sagatavotā informācija par NVO finansējumu no valsts budžeta.*

Par pirmo tēmu varu teikt, ka šajā prezentācijā bija vairākas nepārdomātas, voluntāras lietas, divi vērā ņemami priekšlikumi – par invaliditātes piešķiršanas kritēriju pārskatīšanu un tehniskajiem palīg-līdzekļiem.

Otrās tēmas atspoguļojums Finanšu ministrijas informācijā nesaturēja neko jaunu – ministrija joprojām gatavo MK noteikumus par NVO finansēšanas kārtību.

Zināšanai: LNS viceprezidente Sandra Gerenovska kopš jūnija vidus atrodas atvaļinājumā. ▲

DOMES SĒDE – PĒDĒJĀ ŠAJĀ SASTĀVĀ

ILZE KOPMANE VALDIS KRAUKLIS

1. rindā no kreisās: J. Ozoliņš, M. Lasmane, G. Paņko, M. Piterniece, A. Pavlins, F. Lepeša, S. Gerenovska, I. Jirgensone, V. Kamare, D. Lāce, A. Moiseja, **2. rindā no kreisās:** I. Immure, E. Vorslovs, A. Bergmanis, A. Osmanis, R. Rizika, I. Kalniņš, L. Šilinska, V. Strazdiņš

26. jūnijā sanāca pēdējā Domes sēde pašreizējā sastāvā (skat. attēlā, trūkst Elvira Čaika, Raisa Civkumova, Jaurīte Groma, Marija Gedminene).

Domnieki izskatīja sagatavoto LNS Domes pārskata ziņojumu par savienības darbības programmas izpildi 2009. – 2013. gadā, veicot dažus precizējumus un papildinājumus, un to apstiprināja.

Jāatzīst, daudz labojumu nebija, domnieki atturējās tos izteikt, izņemot dažus (I. Immure, E. Vorslovs, A. Osmanis).

Sēdes tālākajā gaitā domnieki iepazīs ar LNS 18. kongresam sagatavoto materiālu paketi 7 lēmumu projektiem.

Apstiprināja kongresa divu dienu darba kārtību, kurā paredzēti šādi jautājumi: LNS Domes pārskats par 4 gadu darbu; Revīzijas komisijas ziņojums par to; Rīcības program-

ma 2013. – 2017. gadam; Statūtu grozījumi; LNS prezidenta/es un LNS Domes vēlēšanas.

Domnieki vienprātīgi nolēma: piešķirt LNS Goda biedra nosaukumu liepājniecei Gundegai Paņko un rīdzinieciem Regīnai Rizikai un Feodosei Lepešai.

Noslēgumā atvadu novēlējumu domnieki saņēma no eksviceprezidentes domnieces Marutas Piternieces. Cieniet vairāk cits citu! Nekļūstiet augstprātīgi un nedaliet LNS smagi strādājošos divās daļās: savējos – nedzirdīgajos un „svešajos” – dzirdīgajos. Neuzskatiet tautu par muļķiem un saglabājiet cilvēcību jebkuros apstākļos, – tā sēdes izskaņā aicināja Maruta. ▲

ATKLĀTA VĒSTULE

Vēlamies pievērst LNS biedru uzmanību vissvarīgākajam jautājumam, kas nākotnē skars ikvienu no mums un LNS pastāvēšanu.

LNS darbības laikā Arnolda Pavlina kunga vadībā ir nokārtoti visdažādākie finansālie, saimnieciskā un kultūras dzīves jautājumi, realizēti vairāki projekti. 2007. gadā sākās projekta „LNS – otrās mājas 2” sagatavošana par sociālās rehabilitācijas centru celtniecību Rīgā un Liepājā, kuri atklāti 2011. gadā. Sekmīgi realizēts projekts „Sociālās rehabilitācijas pasākumi Latgales reģionā”, kura mērķis – sagatavot un realizēt sociālās rehabilitācijas programmu nedzirdīgo integrācijai sabiedrībā un darba tirgū.

Lai šādus projektus sekmīgi īstenotu, jāiziet cauri birokrātijas labirintiem, kam nepieciešamas ne tikai zināšanas, bet arī liela darba un dzīves pieredze.

LNS sasniegumi gan saimnieciskajā, gan sociālajā un kultūras jomā nebūtu šodien iespējami bez prezidenta Arnolda Pavlina ieguldītā darba. Viņš ir parādījis sevi kā ļoti spējīgu un gudru organizatoru, un viss minētais panākts, tikai pateicoties viņa erudīcijai un prātam.

LNS var lepoties ar sevi ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē. Par izcilu vadītāju neviens nekļūst ne mēneša, ne gada, pat ne dažu gadu laikā. Tā ir ilgstošā vadības darba pieredze, gadu gaitā krāta, risinot visdažādākos organizatoriskos jautājumus, un cilvēciska,

godprātīga attieksme pret sev padotajiem. Un tāds vadītājs ir Arnolds Pavlins, kurš ar savu vienkāršību, taņ pašā laikā dziļu intelektu un inteliģenci radis atsaucību savā darba kolektīvā.

Ļoti sāpīgi būtu apzināties, ka turpmāk LNS vadībā nebūtu A. Pavlina kungs, bet gan cits cilvēks. LNS biedriem būtu dziļāk jāpadomā un jāsaprot, ko viņi tādā gadījumā zaudētu. Ar pārliecību varam teikt, ka mūsu LNS biedru vidū šobrīd vēl nav tāda cilvēka, kas būtu spējīgs stāties viņa vietā. Tāpēc, biedri, lūdzu padomājiet, vai jūs vēlaties, lai LNS arī turpmāk attīstītos un augtu vai arī lai mūsu savienība nepieredzējuša stūrmaņa vadībā panīktu un grimtu.

Neviens Eiropā neko neizdarīs mūsu labā, ja mēs paši nedarīsim un akli klausīsim Eiropu. Līdz šim gan mēs esam parādījuši, ka esam darītspējīgi un no mums var mācīties darba tikumu un prasmi sasniegt mērķus ar mūsu rīcībā esošajiem darba un prāta resursiem.

Neaizmirsīsim, ka mūsu sasniegumi arī turpmāk būs atkarīgi no tā cilvēka, kura rokās būs LNS kuģa stūre, tāpēc, lai mūsu kuģis nenogrimtu vai neuzsēstos uz sēkļa, **atbalstīsim tagadējā prezidenta Arnolda Pavlina izvirzīšanu prezidenta amatam un balsosim par viņu kā mūsu vadītāju arī turpmāk,** jo viņam ir gan prāts, gan liela pieredze, lai mūsu LNS kuģi vadītu pareizā virzienā. ▲

LNS Goda biedri

JAUTĀJUMI BIEDRĪBU IZVIRZĪTAJEM

Atsaucoties vairāku biedrību un atsevišķu LNS biedru lūgumam par iespējamo LNS prezidenta amata kandidātu intervēšanu, publicējam atbildes, kuras uz „Kopsolī” jautājumiem sniedza projekta „Klusuma pasaule” informācijas nodrošināšanas darba grupas vadītāja **Inese Immure** un Valsts deleģēto sociālo pakalpojumu vadības

nodaļas vadītājs **Edgars Vorslovs**.

Sos biedrus kandidēšanai uz LNS prezidenta posteni izvirzīja Rīgas biedrība, un viņi ir piekrituši balotēties.

Valmieras biedrības konferencē kā vēlamais kandidāts nosaukts arī pašreizējais prezidents **Arnolds Pavlins**, bet Rēzeknes biedrībā – **Arnolds Pavlins** un LNS vicepre-

zidente **Sandra Gerenovska**. Abi minētie biedri uz „Kopsolī” jautājumiem atbildes nesniedza, paskaidrojot, ka uz LNS prezidenta amatu nekandidēs.

„Kopsolī” intervijās varat tuvāk iepazīt prezidenta amata kandidātus – viņu pieredzi darbā LNS sistēmā, nostāju aktuālu jautājumu risināšanā un piedāvāto LNS nākotnes vīziju.

ATBILD INESE IMMURE

Kāpēc uzskatāt, ka esat piemērots prezidenta amatam?

Vienreiz pašiem nedzirdīgajiem jānotic saviem spēkiem un jāuzdrīkstas uzņemties atbildību. Vēsturiski taču paši nedzirdīgie izveidoja un vadīja nedzirdīgo biedrību. Tā tiek rādīts labs piemērs,

ka arī nedzirdīgie var būt vadītāji, savas dzīves noteicēji.

Esmu uzkrājusi lielu, gandrīz 30 gadu pieredzi darbā ar nedzirdīgiem cilvēkiem, strādājot dažādos darbos LNS sistēmā (kopš 1984). Kā jaunā speciāliste, nonācu LNB Rīgas MRU uzreiz pēc tehnikuma beigšanas. Pēc tam biju metodiķe kultūras namā "Rītausma", TV programmas nedzirdīgajiem veidotāja un vadītāja. Nostrādāju 10 gadus Raiņa vakarskolā. Gandrīz visu darba mūžu esmu darbojusies laikrakstā *Kopsolī*. Strādājot ļoti labi iepazīnu nedzirdīgo dzīvi Latvijā, izprotu viņu problēmas. Pieredzi bagātinājis arī projekta koordinatora darbs LNS Centrālajā valdē. Darbojos Domē un Rīgas RB valdē.

Sevi uzskatu par cīnītāju – vienmēr, kur vien ir iespēja, iestājos par nedzirdīgo cilvēku vajadzību ievērošanu. Piemēram, darbojos kā konsultante LR Labklājības ministrijai priekšlikumu izstrādē sociālās palīdzības pakalpojumu satura noteikšanai nedzirdīgām personām un tagad trešo gadu esmu Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes Sabiedriski konsultatīvās padomes sastāvā.

Mani vienmēr interesējuši nedzirdības jautājumi. Rakstot gan diplomdarbu surdopedagoga kvalifikācijas iegūšanai, gan maģistra darbu sociālajā darbā, es izvēlējos ar to saistītas tēmas.

Esmu rūpējusies, lai arī sabiedrība uzzinātu par nedzirdības jautājumiem: sagatavoju projektu, lai izdotu grāmatu *Sabiedrībai par nedzirdību*.

Man vienmēr bijusi svarīga mūsu zīmju valoda: biju iesaistījies zīmju valodas kopšanas komisijā, strādājusi pie vārdnīcu izdošanas.

Kā cilvēks, kuram pašam ir dzirdes traucējumi, es vēl aktīvāk iestātos par savām un savu līdzcilvēku vajadzībām, jo man ir vēlme

mainīt, padarīt mūsu – nedzirdīgo pasauli labāku. Turklāt būtu pirmā sievietē LNS prezidenta amatā.

Ar ko jūs sāktu savu darbu LNS prezidenta amatā?

Pirmais darbs būtu apmeklēt LNS reģionālās biedrības, reizē pašvaldības, lai noskaidrotu aktuālākos jautājumus, kas būtu jārisina. Nākamais – nodibināt kontaktus ar valsts institūcijām, kas atbild par darbu ar nedzirdīgajiem. Un, protams, jādoma par Nedzirdīgo dienas organizēšanu septembrī.

Kādi būtu steidzamākie darbi pēc kongresa?

Galvenais uzdevums – nodrošināt projekta „Klusuma pasaule” ilgtspēju: kā finansēt dažādus pakalpojumus, kas pašlaik risinās šī projekta ietvaros un kuri jāturpina kā sevi labi apliecinājuši.

Kāda ir jūsu LNS nākotnes vīzija? Uz kādām jomām vajadzētu koncentrēties un ieguldīt līdzekļus?

Mana vīzija ir šāda: nedzirdīgie cilvēki bauda tādas pašas tiesības un iespējas kā visi citi.

Jāpanāk, lai valsts līmenī tiktu nodrošināta nedzirdīgo cilvēku interešu aizsardzība, iegūstot izglītību, iekļaujoties darba tirgū un citās jomās.

Jāpanāk, lai ikvienam ir pilnīga pieeja komunikācijai un informācijai, izmantojot zīmju valodu un citas vizuālās komunikācijas formas.

Nepieciešams tulka pakalpojuma pieejamībā optimāli izmantot vizuālās komunikācijas tehnoloģijas; attīstīt iespēju izsaukt neatliekamās palīdzības dienestu – 112 zīmju valodā, t.i., ar tulka starpniecību.

LNS vadība jau iesniegusi Labklājības ministrijai lūgumu papildināt tehnisko palīdzību sarakstu ar planšetdatoru.

Tātad jāpievērš vēl lielāka vērība nedzirdīgo biedru datorprasei, īpašu uzmanību veltot senioriem. Te būtu iespēja iesaistīt nedzirdīgos jauniešus, kas varētu apmācīt nedzirdīgos seniorus lietot datoru.

Vēl nepieciešams attīstīt nedzirdīgiem dzīvotājiem piemērotas brīdināšanas sistēmu ārkārtas/križu situācijās.

Īpaša uzmanība jāpievērš zīmju valodas statusa uzlabošanai, panākot tās atzīšanu valsts līmenī un izmantošanu pilnā apjomā, kā arī piedāvājot zīmju valodas kursus dzirdīgajiem darbavietās (piemēram, banku, policijas darbiniekiem, medicīnas personālam utt.).

Lai uzlabotu zīmju valodas statusu un

mainītu sabiedrības priekšstatus par nedzirdīgiem cilvēkiem, nepieciešams veikt plašu sabiedrības informēšanu par nedzirdības jautājumiem, kā arī popularizēt zīmju valodu. Te var izmantot pozitīvus piemērus par citās valstīs notikušām zīmju valodas popularizēšanas kampaņām.

Ļoti svarīga joma ir arī nedzirdīgo nodarbinātība. Būtu nepieciešams atsevišķs LNS darbinieks, kas nedzirdīgajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem sniegtu nodarbinātības atbalsta pakalpojumu visā Latvijā.

Svarīgi panākt, lai lielāks skaits nedzirdīgo būtu ieinteresēti kļūt par LNS biedriem, lai tas viņiem būtu izdevīgi un interesanti. Tāpēc reģionālajām biedrībām nepieciešams meklēt iespējas, kā vairāk izmantot pašvaldību resursus nedzirdīgo dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Kuras jomas nav tik perspektīvas, ko ar tām darīt?

Manuprāt, nav tādu neperspektīvu jomu. Tikai būtu jāpārskata LNS piederošo nekustamo īpašumu saraksts un jāizvērtē to apsaimniekošanas iespējas. Pašlaik lielākās problēmas rada neizmantoto telpu izīrēšana/ iznomāšana un LNS nekustamo īpašumu sliktais tehniskais stāvoklis.

Kādas jaunas idejas vai metodes lieto, lai padarītu efektīvāku LNS administratīvā aparāta darbu?

LNS galvenie mērķi ir sekmēt nedzirdīgo cilvēku iekļaušanos sabiedrībā un panākt sabiedrības sapratni un atsaucību viņu problēmu risināšanā, tāpēc nepieciešams paplašināt LNS funkcijas un piesaistīt jaunus speciālistus: piemēram, sabiedrisko attiecību speciālistu, kas veic sabiedrības informēšanu par LNS darbības daudzveidīgajiem aspektiem.

Būtu nepieciešami speciālisti vēl šādās jomās: projektu gatavošana un realizācija, nodarbinātības atbalsta sniegšana, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošana.

Lai celtu nedzirdīgo biedru pašapziņu un lepnumu par savu kultūru, nepieciešams arī darbs LNS vēstures izpētē, informatīvo materiālu sagatavošanā un izdošanā, regulārā sabiedrības (gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo) iepazīstināšana par to.

Atsevišķu speciālistu algošanai LNS jāizcīna finansējums no valsts, jo, piemēram, minētā ANO konvencija nosaka, ka pārraudzības procesā pilnībā iesaistās un piedalās pilsoniskā sabiedrība, jo īpaši personas ar invaliditāti un tos pārstāvošās organizācijas.

LNS PREZIDENTA AMATA KANDIDĀTIEM

ATBILD EDGARS VORSLOVS

Kāpēc uzskatāt, ka esat piemērots prezidenta amatam?

Uzreiz varu pateikt, ka šo amatu nemaz nekāroju. Kandidēt uz prezidenta amatu piekritu ne jau pēc savas iniciatīvas, bet gan pēc LNS biedru lūguma, kuri uzskata, ka es spētu vadīt LNS.

Man bija pāris mēnešus ilgs pārdomu laiks, jo no pieredzes labi zinu, cik „saldi rūgti” ir vadītāja melnā darba maize un cik stresains mēdz būt šis darbs. Šajos pārdomu mēnešos izvērtēju savas stiprās puses, uz kurām man norādīja arī biedri, – vispusīgās zināšanas un pieredze, kuras nepieciešamas vadītājam. Man ir vairāk nekā 10 gadu pieredze vadītāja amatā, sākot ar Rīgas biedrības priekšsēdētāja, LNS Komunikācijas centra, LNS viceprezidenta un beidzot ar valsts deleģēto sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja amatam. Pārzinu darbam nepieciešamos likumus un normatīvos aktus, finanšu un budžeta plānošanu, orientējos grāmatvedības, juridiskajos un projektu realizācijas jautājumos.

Protams, kā jebkuram cilvēkam man ir arī „mīnusi”, kurus pats apzinos un veicu darbības, lai tie kļūtu par „plusiem”. To, vai esmu piemērots LNS prezidenta amatam, vislabāk var novērtēt paši biedri, jo viņu vidū esmu no 1993. gada rudens, kad sāku strādāt LNS Centrālajā valdē.

Ar ko jūs sāktu savu darbu LNS prezidenta amatā?

Pirmais darbs būs izveidot savu komandu – mums nemaz tik daudz „gudro galvu” nav, tā ka lielu izvēles iespēju nebūs.

Otrais – būs jākļūst par valsts amatpersonu, jo tāda ir prasība, rīkojoties ar valsts budžeta līdzekļiem. Uzreiz pēc ievēlēšanas gan prezidentam, gan valdei būs jāķeras pie darba, jo LNS vadības maiņa nedrīkst ietekmēt jau noslēgto līgumu izpildi – būs jānodrošina gan valsts deleģēto funkciju, gan jau iesāktu projektu sekmīga norise. Pēc LNS kongresa gaidāms arī pirmais lielais pasākums – kopā ar komandu jāorganizē nedzirdīgo nedēļas/dienas pasākumi.

Jāsaprot, ka LNS ir sabiedriska organizācija, kurā nevalda monarhija, bet prezidents vada LNS darbu un daļa atbildību par to kopā ar Valdi un Domi.

Kādi jūsu skatījumā būs steidzamākie galvenie darbi pēc kongresa, kas jāveic, lai nostiprinātu LNS un realizētu tās mērķus?

Manā skatījumā LNS šobrīd nav jāuzsāk kādi jauni darbi, bet jāturpina vai jāpabeidz jau iesāktie, kuri ir ļoti atbildīgi un prasa lielus LNS resursus.

Uzskatu, ka LNS kļuvusi par vienu no spēcīgākajām un autoritatīvākajām invalīdu organizācijām Latvijā, kuras viedokli ieklausās gan valsts, gan pašvaldību institūcijas. Par to liecina arī valsts funkciju deleģēšana LNS. LNS mērķu realizācija nav atraujama no valsts realizētās politikas, tāpēc sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām ir ļoti būtiska.

Uzskatu par savu pienākumu šo iegūto autoritāti saglabāt arī turpmāk, jo tā iegūta ar ilgu un grūtu darbu, bet ar kādu kļūdu vai paviršību pazaudēt to var viegli.

Ļoti būtisks darbs būs panākt ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām iekļauto normu realizāciju ciešā sadarbībā ar valsts un pašvaldību institūcijām.

Pie jaunievēlētās Valdes un Domes steidzamākajiem un atbildīgākajiem darbiem jāpiemin jautājums par zemes gabala iegādi Rīgā, Kandavas ielā 27, kura iegādei nepieciešami aptuveni 300 000 LVL. Pašreizējā Dome jau nolēma izmantot pirkuma tiesības un iegādāties šo zemes gabalu.

Klāt jau būs arī rudens, kad jādomā par nākamā gada budžetu. 2013. gadā beidzas projekts „Klusuma pasaule”, kas sedza daļu no LNS izdevumiem un kura laikā LNS biedri pieraduši pie zināma komforta līmeņa. Paredzu, ka 2014. gadā budžets būs ļoti taupīgs un daudzām jomām var nepietikt vēlamā finansējuma. Domei būs jāizvēlas prioritātes.

Tāpat ļoti nozīmīgs būs darbs pie projektu rezultātu uzturēšanas un pēctecības nodrošināšanas. Varbūt daudzi iedomājas, ka LNS atbildība beidzas līdz ar projekta beigām, bet tā nav. LNS atbild projekta finansētāju priekšā zināmu vismaz piecus gadus pēc to beigām.

Kāda ir jūsu LNS nākotnes vīzija? Uz kādām jomām vajadzētu koncentrēties un ko darīt ar tām, kuras nav tik perspektīvas?

Mana personīgā vīzija balstās uz atziņu, ka mūsu galvenā vērtība ir cilvēki – LNS biedri: kādi viņi būs, tāda arī būs LNS kā organizācija. Jo izglītotāki būs nedzirdīgie cilvēki, jo spēcīgāka būs LNS. Nākotnē redzu LNS kā organizāciju, kura pārstāv izglītotu un dzīvespriecīgu nedzirdīgo cilvēku kopienas intereses. Nedzirdīgie apzinās sevi nevis kā invalīdus, bet kā kopienas ar savu kultūru,

kura balstās uz zīmju valodu.

Nedzirdīgo kopienas locekļiem ir mainījusies domāšana no „man pienākas, man vajag”, uz „ko mēs varam kopā izdarīt”. Biedri apzinās, ka LNS ir viņu mājas, kurai pamatus pirms vairākiem desmitiem gadu lika citi nedzirdīgie, un par šo māju jā rūpējas, jo viss, kas pieder LNS, pieder arī viņiem.

LNS biedri ir apzinājušies, ka jābūt ne tikai prasītājiem, bet arī darītājiem, ka ne vienmēr LNS darba augļi ir taustāmi šobrīd, bet tos pēc daudziem gadiem varēs baudīt viņu bērni un mazbērni. Kā vienu piemēru te var minēt surdotulka pakalpojuma pieejamību no šī gada sākuma – darbs pie tā tika uzsākts pirms vairāk nekā pieciem gadiem.

Uzskatu, ka mums nav bezperspektīvu jomu. Varbūt šodien kāda liekas tāda, bet pēc gada vai vairākiem, situācijai mainoties, tieši tā var kļūt perspektīva.

Manas prioritātes šobrīd būtu – sasniegtā LNS autoritātes līmeņa uzturēšana, sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām, lai nedzirdīgo cilvēku vajadzības pēc dzīves kvalitātes tiktu iekļautas likumos un normatīvajos aktos.

Tāpat par ļoti svarīgu jomu uzskatu LNS cilvēkresursu kapacitātes celšanu, jo prasības pēc profesionalitātes nepārtraukti pieaug.

Vai jums kā prezidentam būs kādas jaunas idejas vai metodes, lai padarītu efektīvāku LNS administratīvā aparāta darbu?

Idejas jau ir, bet neesmu radis tās publiski izpaust, jo ne vienmēr tās dažādu iemeslu dēļ iespējams realizēt. Parasti par ideju vispirms aprunājos ar kolektīvu, uzklāsu viņu viedokli.

Jāsaprot, ka ideju bez atbalsta kolektīvā ir grūti realizēt, jo tad var saskarties ar ignorēšanu vai pretdarbību. Vienu ideju, kuru ierosināšu apspriest jaunievēlētajai LNS valdei, gan atklāšu – ierosināšu LNS „3.stāva” darbu organizēt pēc nodaļu principa, par paraugu ņemot manis vadītu valsts deleģēto pakalpojumu nodaļu, kur katram LNS darbības sektoram būtu atbildīgā persona. Piemēram, būtu jāizveido projektu nodaļa, kas atbildētu gan jau par realizētajiem projektiem, gan strādātu pie jaunu projektu realizēšanas iespēju radīšanas. Dažas idejas prasa finanšu resursus, bet LNS nemaz tik daudz to nav.

Uzskatu, ka pašreizējais LNS administratīvais aparāts pašreizējā atalgojuma līmenī savu darbu veic pietiekami labi. Protams, vienmēr var vēlēties augstāku profesionalitāti. Es augstu vērtēju darbinieku lojalitāti un atbildību par saviem darba pienākumiem.

Protams, man pašam ir savas metodes, kas balstās uz gūtajām zināšanām un līdzšinējo pieredzi. Par to, cik tās efektīvas, vislabāk zinās teikt darba kolēģi, kuri strādājuši vai pašlaik strādā manā pakļautībā. ▲

GUNDEGA: „... DZĪVE MAN SNIEGUSI TO, KO VISVAIRĀK VĒLĒJOS”

INĒSE IMMURE INĒSE IMMURE UN NO G. PAŅKO PESDONISKĀ ARHĪVA

Liepājas biedrības priekšsēdētājam, Liepājas reģionālās biedrības Goda biedrei GUNDEGAI PAŅKO tikko notikušajā LNS Domes sēdē piešķirts LNS Goda biedra nosaukums. Viņa Liepājas biedrības dzīvē aktīvi iesaistījies jau no 1984. gada, veicot biedrības valdes locekles pienākumus. No 1991. gada biedrības priekšsēdētāja. Ilgus gadus veic LNS Domes locekles pienākumus. Aktīvi iesaistījies arī mākslinieciskajā pašdarbībā – dejojusi tautas dejas un melodeklamējusi.

G. Paņko ar savu darbu, pacietību un smaidu iemantojusi liepājnieku cieņu un uzticēšanos. Piedāvājam interviju ar viņu.

Pastāstiet, kā nokļuvāt Liepājā!

Liepāja ir mana dzimtā pilsēta. Pēc Valmieras Vājdzirdīgo skolas beigšanas 1973. gadā uzsāku mācības Rīgas Raiņa vakarskolā un 16. arodskolā apguvu šuvējas amatu.

Pēc arodskolas beigšanas sāku strādāt par šuvēju Rīgas mācību /ražošanas uzņēmumā (MRU) Elvīras ielā 19. Kad apprecējies, vīramāte nolēma mainīt Rīgas dzīvokli uz Kurzemi. Pierunāju viņu ņemt Liepāju, lai es varētu būt tuvāk saviem vecākiem, kas dzīvoja Liepājas rajonā.

Tā atgriezies Liepājā, kur sāku strādāt apavu fabrikā, bet ilgi tur nebiju, jo piedziema meitiņa. Kad viņa mazliet paaugās, iestājos darbā ratiņu fabrikā, kur nostrādāju līdz 1992. gadam, kad sākās krīze.

Kā un kad jūs iesaistījāties Liepājas biedrības dzīvē?

Paralēli darbam un ģimenes dzīvei regulāri apmeklēju Liepājas biedrību. Toreiz to vadīja Jānis Heidemanis, mans skolasbiedrs. Viņam palīdzēju organizēt dažādus pasākumus. Sastrādājāties! Protams, gadījās arī kādi strīdi, bet sapratāties labi. Kad zaudēju darbu ratiņu fabrikā, sāku strādāt uz mazu slodzi biedrībā par apkopēju un turpināju kopā ar Jāni organizēt dažādus pasākumus.

Liepājas biedri novērtēja manas aktivitātes un 1991. gadā ievēlēja par biedrības priekšsēdētāju. Jaunos pienākumus veicu

sabiedriskā kārtā. Tā bija mana gribēšana, man patīk kontaktēties ar cilvēkiem, vēlējos viņiem palīdzēt.

Jau mācoties Valmieras skolā, man patika organizēt pasākumus. Skolā biju gan pionieri vadītāja, gan aktīva komjauniete.

Brigita Dreize, Liepājas pilsētas Domes eksperte, jūs slavēja, ka, neskatoties uz saviem gadiem, mācāties.

Jā, nav jau izvēles. Mēs, biedrību priekšsēdētāji, esam arī sociālie rehabilitētāji. Tagad prasības ir augstas, un, ja gribam turpināt strādāt, tad jāmacās. Studēju Liepājas Universitātes Sociālā darba fakultātē, esmu 2. kursā (neklātienē). Lekcijās nodrošināts tulks. Grūti jau ir, bet pagaidām tieku galā. Pavisam jāmacās 4,5 gadi. Skolā jau zināju, ka strādāšu par šuvēju, un nebiju domājusi, ka kādreiz mācīšos augstskolā.

Ko vēl darāt brīvajā laikā?

Man brīvā laika ir maz: to tikpat kā neredzu. Gandrīz viss laiks paiet klubā. Darba dienās nepagūstu paveikt „papīra darbus”, tāpēc reizēm uz darbu eju arī brīvdienās.

Brīvajos brīžos pastaigājos, apciemoju draugus. Patīk atpūsties arī pie televizora – prieku sagādā latviešu mūzikas koncerti.

Brīvajās sestdienās parasti braucu uz Rīgu pie jaunākās meitas un mazbērniem. Savukārt Ziemassvētkos vienmēr dodos uz Vāciju, kur dzīvo vecākā meita, viņai ir trīs bērni. Man kopā ir 5 mazbērni.

Vēl piedalos dažādās sporta aktivitātēs, ko organizē Liepājas Nedzirdīgo sporta biedrība, piemēram, šautriņmešanā, bowlingā, dambretē, vasaras sporta spēlēs.

Ar ko, jūsuprāt, Liepājas biedrība atšķiras no pārējām LNS biedrībām?

Grūti pateikt. Mums ir daudz tradicionālu un tematisku pasākumu. Liekas, ka mēs, visas biedrības, esam diezgan līdzīgas. Varbūt tas, ka pirmie sākām izvirzīt savu Liepājas biedrības Gada cilvēku un pašdarbnieku – viņus godinām Liepājas pilsētas dzimšanas dienā.

Pastāvīgi organizējam vairākus biedrībā populārus pasākumus – Jaunā gada sagaidīšanu, Nedzirdīgo dienas atzīmēšanu, Liepājas Gada cilvēka nominēšanu, Valentīndienu u. c.

Divas reizes nedēļā – otrdienās un ceturtdienās notiek dažādi citi tematiski un informatīvi pasākumi.

Kas šajos daudzajos darbos palīdz?

Pēdējos gados man daudz palīdz biedrības valde. Vienmēr esmu teikusi valdei – darīsim kopā, lai pasākumi būtu interesantāki un daudzveidīgāki, lai tie neatkārtotos. Esmu pateicīga savam tuvākajam palīgam Aldim Adamsonam, kas arvien rosina jaunas idejas darbā. Viņš vada arī mūsu deju pulciņu, un priecājos, ka Liepājas pilsētas dome apmaksā šo viņa darbu. Varētu organizēt arī citus pulciņus, bet tas atkarīgs no biedru vēlmēm. Tuvākajā laikā varbūt dabūsim plīti ar cepeškrāsni, tad organizēsim kulinārijas pulciņu.

Esat optimistiski noskaņota...

Jā, jūtu, ka dzīve sniegusi to, ko visvairāk vēlējos. Vienmēr esmu cīnījies, lai Liepājas biedrība iegūtu savu ēku. Tagad mēs esam ļoti apmierināti: varam ne tikai atnākt uz pasākumu, bet arī pasēdēt, parunāties, paskatīties televizoru, izmantot internetu un kaut vai kopā padzert tēju. Iepriekšējās nomātajās mītnēs daudz ko no tā visa nebija iespējams darīt.

Bet mainās arī laiki. Vecāka gadagājuma biedri stāsta, ka viņi bija daudz aktīvāki nekā tagadējie jaunieši. Kad nebija automašīnu, viņi ar mugursomu plec

bieži devās dažādās ekskursijās. Tagad jaunieši jāpierunā, lai piedalās kādos pasākumos. Jāatzīst, ka aktīvākie biedri ir pensionāri. Tiem, kas strādā vai mācās, grūtāk tikt arī uz pasākumiem. Uz lieliem saietiem gan visi cenšas atnākt.

Jūs esat arī aktīva melodeklamētāja. Ko jums nozīmē dziedāt zīmju valodā?

Man vienmēr patīcis dziedāt balsī, bet kādu reizi Rīgā redzēju, kā melodeklamāciju izpilda Regīna Rizika, Aleksandrs Celms un Genādijs Černavskis. Tad nolēmu arī pati to izmēģināt. Tā Liepājas biedrībā

aizsāku melodeklamācijas žanru. Man patīk vecās dziesmas, īpaši Raimonda Paula radītās, bet vismīļākā man ir „Pie Dzintara jūras”. Priecājos, ka, pateicoties Aldim Adamsonam, Liepājā klāt nākuši jauni izpildītāji.

Ja būtu iespēja uz Liepājas biedrību uzaicināt kādu sabiedrībā populāru cilvēku, kurš tas būtu un kāpēc?

Tas būtu mūsu Liepājas pilsētas mērs Uldis Sesks. Kāpēc? Liepājas pilsēta pamazām attīstās un top arvien skaistāka. Ar to mēs, liepājnieki, protams, lepojāmies. Bet slikti, ka daudziem no mums nav darba, ir arī ilgstoši darba meklētāji – nedzirdīgie, daļa no kuriem jau ārzemēs. Vēlams, lai pilsētas mērs ieklausītos arī nedzirdīgo vajadzībās un tās atbalstītu iespēju robežās. ▲

Ieguldījums tavā nākotnē LNS projekts „KLUSUMA PASAULE”

Tematisko materiālu kopa nr. 7

EIROPAS SAVIENĪBA

MŪSU GUVUMS

Pateicoties LNS prezidentam un megaprojekta „Klusuma pasaule” vadītājam Arnoldam Pavlinam un viņa komandai, varēju izmantot seminārus un apmācības kvalifikācijas celšanai, kā arī vērtīgās supervīzijas nodarbības, kas man palīdzēja darbā.

Ne tikai man, bet arī daudziem citiem mūsu biedriem – projekta klientiem noderēja dažādu aktivitāšu nodarbības. Noderīgas bija radošās pašizteiksmes darbnīcas. Bet par visu vislabākās bija labās prakses – pieredzes apmaiņas uz skolās, citās biedrībās, kur savācām lielisku daudzpusīgu informāciju par nedzirdīgo iespējām pilnveidoties un iekļauties darba tirgū.

Ļoti noderēja speciālistu lekcijas par veselību, darba un juridiskajām tiesībām, likumiem, sevīs prezentēšanu darba devējam.

Cerams, ka līdzīgi projekti mudinās valdību nopietnāk padomāt par saviem līdzpilsoņiem, nodokļu maksātājiem – strādājošiem invalīdiem.

Dace Lāce,
Valmieras RB vadītāja

Liels paldies projekta “Klusuma pasaule” autoram un vadītājam Arnoldam Pavlinam ar komandu, kas pašai izlēdzīgi diendienā strādā, lai realizētu visu šajā lielajā projektā iecerēto.

Smilteneši un alūksnieši saka lielu paldies par radošajām nodarbībām. **Paldies Santai Kesenfeldī un Natālijai Beļakovai**, ka atrada laiku un spēkus 1x mēnesī mērot tālo ceļu pie mums. Apbrīnojami, no kādām gan dziļēm Santa smeļas idejas šīm nodarbībām!

Īpaši vērtīgas bija arī Natālijas lekcijas, ko ar prieku gaidījām un kurās uzzinājām daudz ko jaunu un vērtīgu, kas bagātināja mūs visus ar jaunām atziņām. Viņa ļoti labi prata iesaistīt publiku un nodarbību vienmēr beidzām ar smaidu viņas un mūsu sejās.

Paldies par mūsu guvumu – mūsu radošā gara pacēlumu!

Anīta Ceple,
Smiltenes RB vadītāja

PROJEKTS „KLUSUMA PASAULE” IZIET FINIŠA TAISNĒ

Vēl tikai daži mēneši, un lielākā daļa aktivitāšu būs jau beigušās. Jāsaka godīgi, tas laikam ir labi, jo šis bija ne tikai viens no lielākajiem un atbildīgākajiem, bet arī pats garākais projekts LNS vēsturē. Cilvēki noguruši.

Tomēr mērķi un uzdevumi palikuši nemainīgi, un tagad pats galvenais – sakoncentrēties pēdējam posmam un visu pabeigt, kā tikām solījuši. Realizēt arī jauno aktivitāti – par ģimeņu nometņu organizēšanu. Priecē tas, ka LNS izdevās sakrāt pietiekami daudz naudas, lai veiktu priekšfinansējumu un nav jālūdz finansiāla palīdzība no malas.

Svarīgs arī jautājums par pēctecību, un LNS pašlaik strādā un analizē dažādus variantus par to, kā varētu nodrošināt projekta aktivitātes arī turpmāk.

Arnolds Pavlins, projekta vadītājs

PALDIES PAR DARBU

Projekts „Klusuma pasaule” tuvojās noslēgumam, palicis pēdējais pusgads, kas būs sarežģītāks par visiem. Izmantojot iespēju, vēlos pateikties savām darbiniecēm, kā es viņas saucu – meitenēm: **Inesei Gedušai, Mārītei Truntikai, Elvīrai Čaikai, Mārai Lasmanei, Gundegai Paņko, Anītai Ceplei, Dacei Lācei, Ivetai Lācei - Miežītei, Raisai Civkunovai par 2.4. aktivitātes „Motivācijas programma reintegrācijai komūnā un dzirdīgo sabiedrībā” 2.4.1. apakšaktivitātes „Motivācijas programma reintegrācijai komūnā un dzirdīgo sabiedrībā reģionālā līmenī” realizāciju.**

Jūs patiešām esat malaces! No visas sirds jums „SIRSNIĢS PALDIES!” par ieguldījumu projektā. Es ar jums lepojos! Paldies par darbu, drosmi, atdevi, atbalstu un palīdzību! Paldies par darbu vienā komandā!

Organizēt aktivitātes, mācīties augstskolā, regulāri piedalīties supervīziju sesijās un kvalifikācijas celšanasursos, kā arī sapulcēs un citos organizatoriskos procesos nebūt nebija viegli: bija jāvelta laiks arī ģimenei, daudzām jāmēro lieli atātlumi, bet neviena man nav teikusi „*Nevaru, negribu, nespēju*”.

Bija grūti, augstas prasības un problēmas, tomēr vienmēr darbs paveikts. Var redzēt, manējās krietni izaugušas profesionālā ziņā. Nebūs pietiekoši viņas, raksturot ar vārdiem „laba” un „centīga”, nepietiks arī vietas laikrakstā „Kopsolī”, lai aprakstītu katru viņām. Var ne tikai redzēt, bet arī just, ka visi pasākumi tika organizēti vispusīgi, radoši, interesanti, izglītojoši, dažādās jomās, sniedzot informāciju klientiem piemērotā veidā, paplašinot viņu redzesloku un latviešu valodas zināšanas.

Man prieks un gandarījums, ka pasākumos aktīvi iesaistīti arī brīvprātīgie, ka klienti atvērti dis-

kusijām un pārrunām, mācās izteikt savas domas, pamatot viedokli, dalīties personīgajā pieredzē.

Lūk, novēlējums manas komandas biedrenēm!

„Gundega, esiet drošāka un pārlicinātāka, jo jūs esat spējīga uz ko vairāk! Galvenais nebaidīties iet uz priekšu!”

„Inese, pateicoties grūtībām, tu esi pakāpusies augstāk pa kāpnēm savā dzīves ceļā!”

„Māra, lai veiksmē un panākumi vienmēr pavada tevi, un lai tie tikai vairojas tev apkārt!”

„Dace, lai cilvēki vienmēr atceras jūsu labo un plašo sirdi, to, ka, neskatoties uz dzīves problēmām, vienmēr atradāt spēku uzsmaidīt viņiem!”

„Elvīra, sapņo, plāno un rīkojies, un tad tava pārlicība par saviem darbiem tikai augs!”

„Anīta, lai tavs darbs vienmēr sagādā tev prieku! Dalies savā mierā un pozitīvismā ar citiem, un pasaule kļūs labāka!”

„Iveta (Lāce - Miežīte), lai debesis vienmēr vaļā virs tevis par visu to labo, ko dari cilvēkiem!”

„Mārīte, lai arī kas būtu noticis tavā dzīvē, atceries: viss, kas notiek, notiek tikai uz labu. Novēlu tev būt katru dienu kā saulei tiem cilvēkiem, kuri tev apkārt!”

Atsevišķi pateicos brīvprātīgajiem **Valmierā**: Ivetai Lācei – Miežītei, Nadeždai Jefremovai, Irīnai Jirgensonei; **Rēzeknē**: Ilonai Fominai, Evitai Petrovai, Vissijai Gorūzai, Normundam Kolangam, Astrai Meierei, Annai Kosovai, Feodorai Kalvītei, Līgai Pauniņai, Ļubovai Makužai; **Daugpīlī** – Gaļinai Gurai, Regīnai Radkevičai, Igoram Čaikam. **Ventspīlī** – Inai Rutkovskai, Indulim Pāžem, Oļegam Civkunovam; **Jelgavā** – Mārim Veidemanim, Valdim Platācim, Ausmai Šveicarei, **Tukumā** – Aleksandrinai Ekšteinei, Elitai Kronbergai, Lienītei Mekšai; **Rīgā** – Brigitai Aldersonei, Valērijai Jerčakai, Vitai Kamarei, Jadvigai Bočkānei.

Un visiem, visiem citiem, ja varbūt kādu aizmirsu. ▲

Karīna Pavlova, projekta vadītāja asistente un 2.4. aktivitātes vadītāja

VISLABĀKAIS NO VISIEM

ZIGMĀRS UNGURS JURIS GRUNDULIS

Jā, tieši tā šo 18. tradicionālo Latvijas nedzirdīgo mākslinieciskās pašdarbības festivālu „Daugavas loki”, kas notika projekta „Klusuma pasaule” ietvaros, novērtēja daudzi dalībnieki, skatītāji un LNS prezidents Arnolds Pavlins. Ne tikai tāpēc, ka piedalījās ļoti liels pašdarbnieku skaits – 168 censoņi, kuri sniedza 33 priekšnesumus. Ne tikai tāpēc, ka festivāls notika skaistā vietā pie Virognas ezera.

Tas notika tāpēc, ka it visā bija jūtama liela centība, katrs gribēja parādīt vislabāko. Programmā visvairāk vietas aizņēma dejas, to starpā trīs līnijdejas.

Festivāls sākās ar tradicionālo gājieni (7. attēlā), šoreiz gan tas nebija garš – no ezera krasta līdz estrādei. Visas pašdarbības grupas bija sadalītas pa novadiem un tādā kārtībā kāpa uz skatuves un īsumā sevi prezentēja ar kaut ko raksturīgu. Piemēram, ventspilnieki bija paslēpušies lielā govī, ko uz skatuves ar stību uzdzina pats Lembergs (O. Civkunovs), jelgavnieki un liepājnieki uznāca ar dejas soli, bet rītausmiešu vispār bija tik daudz, ka knapi satilpa uz mazās skatuves.

Koncerts sākās ar Jura Elbrota izpildīto melodeklamāciju „Visskaistākā meitene”. Sekoja Jelgavas grupas deja „Rikšēm bērit es nepalaidu”, bet pēc tam skatītājus pārsteidza brašās „Latgales vecmāmiņas” no Daugavpils – sportiskos tērpos, saulesbrillēs un

saskanīgā dejas solī. Arī melnos svārkos un baltās blūzītēs tērpto rēzekniešu deja „Aglonas meitenes” bija labi iestudēta un centīgi izpildīta. Rītausmiešu deja „Dimdari damdari”, protams, par izpildījumu šaubas neradīja.

Šo dejošanas maratonu pārtrauca tukumnieku uzvedums „Tukums 1 – Daugavpils”, kas attēloja, kā tukumnieki ar čemo-

Raibajā barā Latgales vecmāmiņas sporta tērpos, tukumnieki ar čemodāmiem, jelgavnieks LNS prezidenta lomā, Alūksnes grupa izspēlē dāmu trikus, Liepājas meitenes tēlo mūķenes ...

dāmiem sakāpj vilcienā un dancojot aizbrauc līdz Daugavpilij. Nākamais priekšnesums „Likteņa ironija” ar Igoru Čaiku bija aizraujošs, bet mazliet jocīgi to bija vērot vasarā brīvā dabā (2. attēlā). Liepājnieces, bez šaubām, atveda līdzī savas jūras noskaņas ar deju „Pie Dzintara jūras” (1. attēlā). Savukārt Smiltenes biedrības pašdarbnieki bija pie „Sludinājumu dēļa” komiski izpēlēja stāstiņu, kā tiek piekrāpti darba meklētāji ār-

zemēs. Patīkami pārsteidza Aivas Šilinskas plastiskais tēlojums. Pirmo reizi patstāvīgā pašdarbnieku grupā ar priekšnesumu „Nepareizais randiņš” uzstājās livānieši.

Tad sekoja viens no lielākajiem festivāla pārsteigumiem – jelgavnieki, attēlojot A. Pavlinu, S. Gerenovsku, B. Aldersoni, E. Čaiku un D. Kalpiņu – Geidu, nodziedāja „Skaista ir jaunība”, cenšoties parādīt attēloto tēlu īpatnības tik spilgti, ka mūsu prezidents nenocietās un aizgāja palūrēt aiz palaga, kurš tad viņu tur attēlo (8. attēlā).

Ļoti atbrīvoti un draiski šoreiz savas lomas izspēlēja Alūksnes grupa uzvedumā „Dāmu triki”, kurā sākumā nūdien nevarēja atpazīt nogrimējušās izpildītājas (4. attēlā). No valmieriešiem, kā parasti, daudzi gaidīja kādu trakajām omēm līdzīgu jautrību, bet šoreiz viņi sniedza ļoti solīdu dejošanas un paaudžu integrācijas paraugstundu. Uz skatuves „Eiropas dejas”, šķiet, dejoja vai visa Valmieras biedrība – gan vīriēši, gan sievietes, gan jauni, gan ne tik jauni, radot ļoti labu iespaidu (9. attēlā). Nopietnas un cienīgas bija arī Daugavpils sievietes, lai gan deja saucās „Jautrās kundzītes”. Pļavnieši pagājušajā festivālā Kuldīgā nemaz nepiedalījās, tāpēc tiešām iepriecināja, ka šoreiz viņu uzvedumā „Kino” darbojās veseli četri malači, pašu Aināru Osmani ieskaitot (5. attēlā). Patīkami bija skatīties ventspilnieku trio melodeklamāciju „Pasaka” – skaists izpildījums un skaisti izpildītāji (6. attēlā). Ļoti saskanīgi nodejoja rēzeknieši, uzreiz bija skaidrs, kāpēc šo deju sauc par „Krusta danci”.

Daugavpiliesu Igora un Jeļenas „Balets” komentārus neprasa,

– kad Igoris ir uz skatuves, tas vienmēr ir aizraujoši. Raibu jandāliņu ar savu uzvedumu „Pludmale” sarīkoja jelgavnieki, kurā kārtību centās ieviest seksīga policiste. Pēc tam tukumnieki nolasīja asprātīgu un jautru „Lekciju” – ļoti labs priekšnesums! Arī Liepājas meitenes melnos mūķeņu tērpos labi nodejoja „Mambo No.5”. Cītīgi trenējušies bija rēzeknieši, kuri savā līnijdejā „Solim Čau” nevienu dejas soli nesajauca (3. attēlā).

Nerātnu uzvedumu „Dārznieka krīze” ar mazu erotikas piedevu parādīja **ventspilnieki**. Pēc tam skatītājus mazliet nobiedēja **daugavpīliešu** komandos uzvedumā „Jauniesauktie”, kuri aizsargtērpos, kaujas krāsās ar ieroču maketiem tēmēja uz skatītājiem. Tomēr uzradās ārsts – Igors, un īstā darbība tikai sākās, kad pašam negaidot pacienta lomā tika iesaistīts arī LNS prezidents A. Pavlins.

Koncerta turpinājumā savu līnijdeju „*Cotton Eye Joe*” nodemonstrēja arī **rītausmieši**, – braši! **Kuldīdznieki** tālāk bija izvēlējušies tautas deju „Tā tas ir” un nodejoja to labi (10. attēlā). Savukārt **Jelgavas** grupa nolēkāja kazaku deju „Gas gas” kazaku tērpos, ar papahām galvā, ļoti kolorīti. **Liepājas** pašdarbnieki melodeklamāciju „Vai tā var būt” izpildīja masveidīgi, laba režija un tērpi. Savā otrajā līnijdejā „Lācītis” **rēzeknieši** bija iesaistījuši dažādu paaudžu dejotājus, bet lācīti tēloja galvenā rēzekniete **Mārīte**. Laikam gan visi skatītāji bija jau redzējuši daugavpīliešu Igora un Jeļenas „Jūrnieka gaitu”, tomēr viņu abu lieliskais tēlojums atkal aizrāva.

Jelgavnieks **Gints Jezdovskis** melodeklamācijā „Nepareizs”, kā parasti, bija augstākajā līmenī. Un tad sekoja masveidīgais un krāšņais **rītausmiešu** uzvedums „Precē mani, čigānzēn!” (11. attēlā), kas lika justies kā čigāņu taborā. Viss bija lieliski, ļoti emocionāli savu lomu nospēlēja **Laura Klāsupa**. Šajā uzvedumā bija iesaistīti visu paaudžu rītausmieši, sakausējot dažādus žanrus – melodeklamāciju, dejas, teātri... Uz skatuves pat nepietika vietas, nācās izvietoties arī blakus tai.

Festivāla noslēgumā pie balvām tika visi pašdarbnieku kolektīvi. Jelgavnieki saņēma īpašo balvu par priekšnesumu „Skaista ir jaunība”, bet Igors Čaika – speciālo balvu kā labākais pašdarbnieks.

LNS viceprezidente Sandra Gerenovska pateicās visiem, kuru darbs bija ieguldīts, lai šis festivāls varētu notikt. ▲

VIEDOKĻI, ATSAUKSMES, IESPAIDI...

ZIGMĀRS UNGURS

Elvīra Čaika, festivāla saimniece: Man jau ir diezgan liela pieredze festivālu organizēšanā. Pirmo reizi to organizēju Daugavpilī teātrī 1997. gadā, otro reizi Daugavpilī Vienības laukumā (2008. g.), un šis man būs trešais festivāls, kurā esmu saimniece.

Klapatu, protams, daudz. Pirmkārt, vajadzēja sameklēt lielu, piemērotu atpūtas bāzi, kas spētu uzņemt vismaz 130 pašdarbniekus. Jau pirms gada sāku to meklēt.

Tad kāds ieteica piezvanīt uz Virognu. Tur bija viss, kas vajadzīgs. Pagājušajā vasarā to jau pasūtījām.

Kā lielāko palīgu festivāla organizēšanā varu minēt Igoru Čaiku. Palīdzēja arī Regīna Radkeviča, Gaļina Gura, Antoņina Grinšpone, Pēteris Lāčplēsis, Aleksandrs Šļepčenko, kā arī pašdarbnieki. Bija jāparūpējās arī par festivāla vietas noformēšanu, Igors pats fotografēja plakātu, visādus zaļumus izrotāšanai lasījām pļavā, mežā. Bija ļoti laba sadarbība arī ar bāzes saimniecei.

Šogad nevajadzēja mūsējos pierunāt uzstāties festivālā, cilvēki nāca un paši pieteicās. Neviena uzstāšanās nebija haltūra, visi bija kārtīgi pašradzējuši.

Marika Antonova, nedzirdīgo teātra speciāliste: Programma bija bagāta un plaša, labā līmenī. Jau otro gadu priecājos par jelgavniekiem, man patika, kā viņi izskatījās. Līdzīgas domas man ir par valmieriešiem, patika viņu „Eiropas dejas” – tajās bija iesaistīti gan jaunieši, gan vecāki cilvēki, tā ir laba integrācija. Arī viņu tērpi mani ļoti ietekmēja, vecākās dāmas izskatījās eleganti. Tā savākties, visu tik precīzi izdarīt – tas nav maz! Protams, jāpiemin arī „Rītausma”, viņu līmenis visu laiku aug un aug. Cepuri nost par lielo ieguldīto darbu! Par atsevišķiem pašdarbniekiem – ar baudu skatos uz Igoru Čaiku, arī uz Lauru Klāsupu.

Māra Lasmane, festivāla labākās – Jelgavas pašdarbības grupas vadītāja: Visus tērpus paši šuvām, gatavojām arī citus rekvizītus. Prieks, ka cilvēkiem patika priekšnesums, kurā parodējām Pavlinu un citus vadošos LNS cilvēkus – to ideju pati izdomāju, arī kādu dziesmu dziedāt.

Cilvēki ir ļoti mainījušies, agrāk bija ļoti grūti viņus pierunāt piedalīties pašdarbībā, bet tagad gandrīz vai cīnās par to, kurš tiks uz skatuves.

Jelgavniekiem ir stiprs kolektīvs, visi cieši turas kopā, un tas ir svarīgi. Viņi man visi labprāt palīdz. Paldies! Mēģinājumi bija brīvprātīgs darbs, mēs tam ziedojām brīvdienas.

Priecājos arī par tukumniekiem, viņi šogad ļoti labi uzstājās. Laikam vērojot jelgavnieku

izaugsmi, negrib atpalkt. Par festivāla organizatorisko pusi varu pateikt: super, viss bija ļoti labi!

Igors Čaika, festivāla labākais pašdarbnieks: Šajā festivālā visi gribēja uzvarēt, saņemt balvas kā labākie. Visi centās, es arī. Man gandrīz katrā daugavpiliešu priekšnesumā bija jāpiedalās, nevarēju pat atpūsties.

Šogad mums pašdarbniekos uz festivālu pieteicās daudzi vecāki, viegli viņiem nebija dejas, jo kādam sāp mugura, citam kāja, vēl kāds nevar pacelt roku... Tas dažam bija mokas. Visus daugavpiliešu priekšnesumus pats izdomāju, visgrūtāk jau ir rast ideju. Idejas iesaku arī citiem, visi, kas grib, var nākt pie manis, palīdzēšu izdomāt un sagatavot priekšnesumu.

Mani nekas uz skatuves nevar apmulsināt. Par priekšnesumu, kurā iesaistījām Pavlinu... Viņam tikai skatīties ir garlaicīgi, tad nu viņu iesaistījām arī priekšnesumā, lai padarbojas visiem par prieku!

Anatolijs Frolovs, pašdarbnieks no Rēzeknes RB: Pašdarbība man nav sveša. Kad mācījos skolā, tad iesaistījies dejošanā un citos skatuves mākslas žanros, sāku arī uzstāties. Pats savus numurus izdomāju, ideju netrūkst.

Viens uzstājos tad, ja grūti atrast partnerus uzvedumam. Šoreiz piedalījies dejošanā. Jāskatās, kā būs tālāk ar darbu, ceru, ka varēšu piedalīties arī turpmāk. Virognā bija ļoti labi: visas ērtības, labas mājīgas un gultas mīkstas, organizācija nevainojama. Koncertā bija redzams, ka visi ļoti cenšas. No Līvāniem agrāk neviena nebija, bet tagad uzstājās, malači!

Ēvalds Grabežs, skatītājs no Rīgas, pa vasaru dzīvo netālu no Virognas: Apmeklēju visus festivālus, man ļoti patīk. Šogad jelgavnieki atkal bija spēcīgi. Šogad mazāk cilvēku skatītājos – laikam tāpēc, ka tik tālu un benzīns dārgs. Sarūpēju speciālu dāvanu festivālam – uzrīkoju naktī nelielu salūtu.

Mārcis Skabs, festivāla debitants: Pirmo reizi vispār biju pašdarbības festivālā. Man šeit liekas ļoti interesanti, sanākuši kopā tik daudzi, ir liela dažādība, katram kaut kas savs. Pašdarbību gribētos turpināt, domāju, nākamgad arī piedalīšos festivālā.

Normunds Sebris, pašdarbnieks un lauksaimnieks: Braukāju no savas saimniecības uz dejošanas mēģinājumiem Valmierā, jo neder, ja cilvēks bēdīgs sēž tikai mājās. Dejojot ar citiem kopā – tas ir daudz labāk, dejošana man ir sirdspriekam. ▲

PĒDĒJĀ – PALIKS VIENMĒR ATMIŅĀ

INESE GEDUŠA

Rēzeknieši 8. un 9.jūnijā devās pieredzes apmaiņā uz Valmieras biedrību. Par lielu nozēlu gan jāatzīst – tā mūsu biedriem bija pēdējā šāda veida aktivitāte projekta „Klusuma pasaule” ietvaros. Tās mērķis bija iepazīties ar Valmieras biedrības darba organizāciju, savstarpējās sadarbības iespējām un labās prakses piemēriem nodarbinātības jomā.

Neparasti bija tas, ka šoreiz tikās aktīvo klientu grupas no trijām biedrībām vienlaikus, jo programmā bija iekļauta arī tikšanās ar Ventspils biedrības ļaudīm, un tas kopumā bija ļoti vērtīgi, lai plašākā mērogā varētu salīdzināt projekta „Klusuma pasaule” ietvaros organizēto pasākumu progresu un ieguvumus.

Rīts Valmierā sākās ar labu garastāvokli un apņemšanos labi iepazīt vienu no skaistākajām Vidzemes pilsētām – Valmieru. Redzējām daudz skaistu vietu!

Bet pievakarē ar spilgtiem iespaidiem pulcējāmies Valmieras biedrībā, lai dalītos savās izjūtās, pieredzē un idejās. Katram bija iespēja uzdot jautājumus un saņemt atbildes.

Otrā dienā notika izziņas gājiens uz Valmieras Vājdzirdīgo skolu, kur tikāmies arī ar ventspīlniekiem. Paldies jāsaka mūsu lieliskajai gidei Dacei Lācei, kura skolas telpās ļāva daudziem pakavēties bērniības dienu atmiņās par laiku, kas aizvadīts, mācoties šajā skolā un pārrunājot izglītības pašreizējās iespējas. Rēzeknieši un ventspīlnieki dalījās ar savu pieredzi dažādās dzīves jomās.

Mājupceļā papildinājām zināšanas vēsturē, iepazīstot Cēsu pili, – lukturu gaismā vērojām daudzo noslēpumaino telpu nostūrus, pavērojām pilsētu no torņa.

Projekta „Klusuma pasaule” šīs aktivitātes nobeiguma izskaņā mums atmiņās paliks vienmēr saistīta ar Vidzemes dabas skaistumu, bagāto kultūrvēsturi, sirsnīgiem cilvēkiem un senām tradīcijām.

Paldies projekta vadībai un visiem, kas savulaik sagatavoja šo lielisko projektu un tādējādi sagādāja mums iespēju iesaistīties daudzos jo daudzos pasākumos un arī šajā pašā pēdējā pieredzes apmaiņā. ▲

ĪSAS ZIŅAS NO LNS MĀJASLAPAS

NEDZIRDĪGO ZIŅAS

Pa ceļam uz festivālu Latgalē, un – paldies par skaisto notikumu!

Alūksnes grupas pašdarbnieki apraksta, kā izmantojuši braucienu uz pašdarbības festivālu Virognā, lai pa ceļam apskatītu vairākas interesantas vietas: muzeju „Saipeņnieki” Rugāju novadā, Karaļa Krusta kalnu pie Egles ezera Aglonā, Čertoka ezeru Aglonas bazilikā. J,05.06.

Aicina saņemt pabalstu mācību līdzekļu iegādei

Rīgas Dome šogad visiem Rīgā deklarētajiem piešķir 25 Ls katram skolniekam ģimenē, lai varētu iegādāties mācību līdzekļus. Bet to piešķir tikai ģimenēm, kuras deklarējušas savu pamata dzīvesvietu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā ne mazāk kā divpadsmit mēnešus pirms pabalsta pieprasīšanas un kuru ienākumi pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz Ls 135 katram ģimenes loceklim. J, 05.06.

Kuldīdnieku pārgājiens uz Mārtiņsalu un Ventas rumbu

6. jūnijā Kuldīgas RB biedri devās pārgājienā uz savas pilsētas īpašo vietu – Mārtiņsalu. Šeit 2011. gadā tika pacelts Zilais karogs, un tas plīvo arī šogad. J,11.06.

Mūsējie nostiprina savu datorprasmi

4. jūnijā 11 nedzirdīgo cilvēku grupa saņēma Eiropas līmeņa datorprasmes starptautiski atzītu sertifikātu ECDL.

Baltijas Bērnu fonds, kas finansēja šīs apmācības, plāno arī turpmāk finansēt šādas apmācības jaunai grupai, ja būs interesenti. VZ, 7.06.

Jelgavas grupas nedzirdīgo deju kolektīvam „Mītava” gada jubileja

Sestdien, 15. jūnijā, Rīgas RB Jelgavas grupa atzīmēja savas grupas nedzirdīgo deju kolektīva „Mītava” gada jubileju. Pasākuma gaitā tika arī iesvētīti 4 jaunie deju kolektīva dalībnieki. J, 20.06.

Apvienība „Apeirons” piedāvā Nodarbinātības atbalsta pakalpojumu arī rīdziniekiem ar dzirdes invaliditāti.

Varbūt ir izredzes dabūt darbu. Painteresējieties! J,19. 06.

Raidījumā „Bez Tabu”: sižets par nedzirdīgo naktsklubu Londonā (video)

12. jūnijā TV 3 raidījumā „Bez Tabu” tika rādīts sižets par nedzirdīgo naktsklubu Londonā. Sniegts sižeta atstāsts! J,13.06.

ASV: iespēja uzlabot zīmju un arī angļu valodu, izmantojot jaunākos zinātnes sasniegumus

Galaudeta universitātes zinātnieki izveidojuši nedzirdīgajiem bērniem pirmo bilingvālo stāstu grāmatas aplikāciju iPad datoriem. J, 4.06.

LATVIJĀ

Nepiedodami maza iedzīvotāju daļība vēlēšanās

Vēlēšanās bija ļoti maza iedzīvotāju daļība. Vēlēšanu rezultātus var apskatīt šeit: <http://www.pv2013.cvk.lv/>

Neviens no abiem LNS biedriem, kas dažādās partijās kandidēja uz Rīgas Domi, nav tajā iekļuvis. Latvijas Zaļā partija, no kuras kandidēja Edgars Vorsklovs, nepārvarēja 5% barjeru un Domē neiekļuva. Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!” – „Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK” Rīgā ieguva otro vietu un dabūja 12 deputātu vietas, bet LNS biedres Baibas Bīcēnas starp viņiem nav. VZ,07.06.

Ko darīt, ja iekož čūska

Ja odze iekodusi, tūlīt jāizsauc ātrā palīdzība vai cietušais nekavējoties jānogādā ārstniecības iestādē. Medicīniskā palīdzība jāsaņem ne vēlāk kā trīs stundas pēc sakošanas. Ja cilvēkam netiek sniegta palīdzība nekavējoties, viņš var nomirt.

VZ,14.06

Uzlabos cilvēku ar invaliditāti tiesību un iespēju īstenošanu

Labklājības ministrija izstrādājusi *Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.– 2020.gadam*, lai nodrošinātu iespēju cilvēkiem ar invaliditāti līdzvērtīgi iesaistīties sabiedrībā un īstenot savas tiesības.

Noteikti četri rīcības virzieni: izglītība, nodarbinātība, sociālā aizsardzība un sabiedrības izpratne. J,10.06

PASAULĒ

Japānas zemestrīcē cietušo nedzirdīgo pieredze filmā

2011. gada 11. martā Japānu izpostīja stipra zemestrīce un tai sekojošais milzu cunami. Bojā gāja arī 75 nedzirdīgie. Zemestrīcē cietušo nedzirdīgo piedzīvotais atspoguļots dokumentālajā filmā „11. marta zemestrīce bez skaņas – tur bija arī nedzirdīgi cilvēki”. J,3.06.

Latviešu nedzirdīgie celtnieki britu nedzirdīgo ziņu portālam slavē LNS aktivitātes

Lielbritānijas neatkarīgais nedzirdīgo ziņu un nedzirdīgo bloga portāls „The Limping Chicken” stāsta par diviem latviešu nedzirdīgajiem celtniekiem – Vladimiru Kruminu un Rolandu Barkānu, kas dzīvo un strādā Anglijā. Viņus intervēja Endijs Palmers, portāla redaktors, un sarunu palīdzēja tulkot mūsu tautiete Agnese Kamare. J,6.06.

Kā runu pārvērst subtitros?

Viskrievijas nedzirdīgo biedrībā (VNB) notikusi VNB speciālistu tikšanās ar „Runas tehnoloģiju centra” (RTC) zinātniekiem. Apspriedes laikā RTC demonstrēja sistēmu, kas veic balss runas automātisku atpazīšanu un pārvēršanu tekstā. Šī sistēma izstrādāta Krievijas valsts programmas „Pieejama vide” ietvaros. J, 14.06

Sagatavoja: Zigmārs Ungurs

LASĪTĀJI VĒRTĒ

ATKLĀJOT JAUNU PASAULI TEPAT BLAKUS

RŪTA SKUJIŅA, Eiropas Parlamenta Informācijas biroja praktikante

Šī bija pirmā reize, kad man bija iespēja lasīt Latvijas Nedzirdīgo savienības izdevumu „Kopsoli”. Veikalos žurnālus pārku bieži un cenšos interesēties par dažādiem jautājumiem, bet izdevums „Kopsoli” man ļāva ieskatīties pasaulē, kuru citādi diez vai būtu iepazinusi.

Mani patīkami pārsteidza dažāda interesanta izdevuma saturs. Varēju uzzināt to, cik aktīva ir nedzirdīgo kopiena Latvijā. Varētu tikai vēlēties, lai visi Latvijas iedzīvotāji būtu kaut vai uz pusi tik politiski un sabiedriski aktīvi, jo tikai tā ir iespējams mainīt lietas uz labo pusi!

Izdevumā pieminēts boulinga čempionāts ar Eiropas Parlamenta darbiniekiem, kurā piedalījās arī es. Man ļoti patika pasākuma noskaņa, un ar prieku vēroju to, cik labi spēlē biedrības „Nedzirdīgo boulinga” profesionālie un hobija klases spēlētāji. Iepiecināja tas, ka „Kopsoli” izlasīju, ka nedzirdīgo kopiena rīko arī citus turnīrus: piemēram, novusa turnīru.

Tā kā pati daudz interesējos par riteņbraukšanu, bija prieks izlasīt, ka Bulgārijas olimpiādē Latviju pārstāvēs arī kalnu riteņbraucējs Mārcis Skabs. Vēlu izturību un panākumus visiem 22. Nedzirdīgo olimpisko spēļu dalībniekiem no Latvijas!

Jauki, ka izdevums ir krāsains, ar atbilstošām fotogrāfijām. Noteikti vajadzētu saglabāt dažādās rubrikas („Mūžu dzīvo, mūžu mācies”, „Nodarbinātība”, „Sports” u.c.), tās visas man šķita svarīgas un interesantas.

Domāju, ka būtu interesanti izdevumā iekļaut idejas brīvā laika pavadīšanai. Piemēram, varētu intervēt kādu, kas ir devies ceļojumā pa Latviju vai redzējis kādu interesantu izstādi, uz kuru ieteiktu doties arī citiem. Labprāt lasītu vairāk par kultūras dzīvi un to, kā tajā iesaistās vai kā to organizē dažādi cilvēki.

Ceru, ka šī nebūs pēdējā reize, kad man bija iespēja lasīt „Kopsoli”!

*Organizēja: Zigmārs Ungurs
Foto: no R.Skujīņas personiskā arhīva*

SEMINĀRS GRĀCĀ: ZĪMJU VALODA PROFESIONĀLIEM MĒRĶIEM

INSE IMMURE

Aprīļa vidū Austrijas pilsētā Grācā notika seminārs „Zīmju valoda profesionāliem mērķiem” *PRO-Sign* projektā, ko finansē Eiropas Moderno valodu centrs.

Projekts *PRO-Sign* ilgst no 2012. līdz 2015. gadam un paredz nodrošināt „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana” (*Common European Framework of Reference for Languages – CEFR*) sistēmas pielāgošanu zīmju valodām un izstrādāt zīmju valodas prasmju vērtēšanas kritērijus C1/C2 līmenim profesionālo tulku kvalifikācijas līmeņa noteikšanai.

Projekts paredz arī attīstīt mācību programmu dzirdīgajiem, kuri vēlas apgūt zīmju valodu, un Eiropas Valodu portfeļa projektu zīmju valodām.

Projektu īsteno starptautiska komanda: projekta koordinatore profesore Lorēna Līsonē (*Lorraine Leeson*) no Dublinas universitātes (Īrija); profesors Tobiass Haugs (*Tobias Haug*) no Cīrihes augstskolas (Šveice); profesors Kristiāns Ratmanis (*Christian Rathmann*) no Hamburgas universitātes (Vācija); profesore Bīpija van den Bogārde (*Beppie van den Bogaerde*) no Utrehtas universitātes (Holande).

KAS IR CEFR, UN KUR TO LIETO

Tā ir Eiropas Vienotā valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēma (*CEFR*), ko plaši izmanto svešvalodu prasmes līmeņa noteikšanai. Tajā ir seši valodu prasmes līmeņi no pamatlīmeņa A1 līdz augstākajam līmenim C2. Vienkārši sakot, *CEFR* ir tabula, kuru var izmantot, lai raksturotu valodu prasmi pēc visā Eiropā pieņemtiem vienotiem kritērijiem.

Šo sistēmu lieto visās Eiropas valstīs skolās, universitātēs un tālākizglītībā. Vienīgās valodas, kurām bija pievērsta maza vai nekāda uzmanība, bija zīmju valodas, ko lieto Eiropas nedzirdīgo kopienas. Tāpēc „*PRO-Sign*” projekts ir pirmais ļoti svarīgais solis, lai izveidotu Eiropas Vienoto zīmju valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmu, ko varētu izmantot Nedzirdīgo studiju un zīmju valodas tulku apmācības programmā.

EIROPAS MODERNO VALODU CENTRĀ

Seminārs notika Eiropas Moderno valodu centrā un tajā piedalījās 30 dalībnieki no 23 Eiropas valstīm. Latviju pārstāvēja raksta autore. Darba valoda bija angļu valoda un starptautiskās zīmes, tulkojumu nodrošināja 3 tulki.

Dalībnieki tika iepazīstināti ar Eiropas Moderno valodu centra (ECML) darbību. Tā ir Eiropas Padomes institūcija, dibināta 1994. gadā Grācā. Centra mērķis ir palīdzēt Eiropas Savienības iedzīvotājiem efektīvāk apgūt valodas un sadarbibā ar ekspertiem palīdzēt tā

dalībvalstīm ieviest efektīvas valodu apguves stratēģijas un sekmēt pārmaiņas valodu mācīšanas un apguves procesā.

ECML mājaslapa <http://www.ecml.at/> piedāvā plašu materiālu klāstu, ko var izmantot valodu skolotāji un citi speciālisti.

CEFR IZMANTOŠANA STUDIJU PROGRAMMĀS

Klātesošie tika iepazīstināti ar aptaujas rezultātiem par CEFR izmantošanu zīmju valodas tulku apmācības vai nedzirdīgo studiju programmā visā Eiropā. **Aptaujā piedalījās 53 dalībnieki no 23 Eiropas valstīm.** Tā parādīja, ka dažādās valstīs apgūt zīmju valodu piedāvā dažādas iestādes vai organizācijas. Visbiežāk – augstākā mācību iestāde. Latvija šajā aptaujā nav piedalījies.

Vairāk ar aptaujas rezultātiem var iepazīties speciāli izveidotajā mājaslapā www.cefr4sl.eu, kas veltīta CEFR un zīmju valodu mācīšanai un apguvei (studijām) Eiropā.

Pēc tam dalībnieki iepazīnās ar jaunizveidoto CEFR – pielāgotu zīmju valodas zināšanu pašnovērtēšanai. Ja runātās valodas zināšanu pašnovērtēšana notiek piecās jomās: valodas lietošana, uztveršana, lasīšana, rakstīšana un komunikācija, bet zīmju valodā šobrīd tiek domāts par trim jomām: lietošana, uztveršana un komunikācija, jo zīmju valodai nav rakstiskas formas.

LAI APGŪTU ZĪMJU VALODAS PRASMI NO A1 LĪDZ B2 LĪMENIM

B. Bogārde iepazīstināja ar Holandē īstenoto projektu „Amerikāņu zīmju valodas pielāgošana CEFR līmeņiem holandiešu zīmju valodai”. **Lai apgūtu zīmju valodas prasmi pamatlīmenī (A1), nepieciešamas 100 stundas, savukārt, ja vēlas pārvaldīt zīmju valodu B2 līmenī, tad būtu jāmacās 1300 stundas.**

Austrijas pārstāve Simona Greinere-Ogrisa pastāstīja par zīmju valodas projektu, ko Austrija realizē sadarbībā ar Itāliju un Kataloniju (Spānijas province). Tas ir Mūžizglītības programmas projekts 3 gadu garumā, lai

pielāgotu CEFR sistēmu itāļu, austriešu un kataloņu zīmju valodām līdzvērtīgi runātām valodām.

Ar visiem iepriekšminētajiem projektiem un katalogu zīmju valodām līdzvērtīgi runātām valodām.

www.cefr4sl.eu.

PRAKTISKĀS NODARBĪBAS

Pēc tam notika diskusija, kā CEFR tiek izmantots zīmju valodas mācīšanā un apgūvē katrā valstī un kādā līmenī CEFR tiek lietots.

Tad sekoja praktiskas nodarbības. Dalībnieki no dažādām valstīm bija ar ļoti dažādu pieredzi zīmju valodas mācīšanā un novērtēšanā, tāpēc viņus sadalīja grupās. **Pirmajā grupā apvienojās tie, kuri jau izmanto CEFR sistēmu.** Viņu uzdevums bija mēģināt veidot deskriptorus C1 un C2 līmenim.

Otrajā grupā tie, kam ir zīmju valodas mācīšanas pieredze, bet kuri neizmanto CEFR sistēmu. Viņi, to skaitā arī raksta autore, K. Ratmana vadībā mācījās izprast, kādā apjomā būtu jāzina zīmju valoda A1 un A2 līmenī un kā novērtēt, vai iegūtās zināšanas atbilst šiem līmeņiem. K. Ratmans uzsvēra: mācoties valodu, sākumā nav svarīgi pievērst uzmanību zīmju vai gramatikas pareizībai, bet gan attīstīt komunikācijas prasmes.

DISKUSIJAS PAR ZĪMJU VALODAS MĀCĪŠANU UN TĀS NOVĒRTĒŠANU PĒC CEFR SISTĒMAS

Sarunas, pārdomas trīs dienas par šo tēmu turpinājās arī pārtraukumos. Bija pārsteidzoši uzzināt, ka Igaunija ir attīstīto Eiropas valstu vidū, kas jau izmanto CEFR sistēmu zīmju valodas tulku apmācības programmā. Beidzot Tartu universitāti, tulku zīmju valodas zināšanām jābūt B2 līmenī. Mācību programmas ilgums ir 3 gadi. Savukārt vairākās valstīs, piemēram, Slovēnijā, Čehijā un Zviedrijā, pastāv cita valstiski atzīta zīmju valodas prasmju novērtēšanas skala. Tās valstīs tiek aicinātas pielāgot esošo skalu CEFR sistēmai. Pārsteidz arī Lietuva: tā šobrīd gatavo zīmju valodas skolotāju sagatavošanas viengadīgo mācību programmu.

Nākamais projekta solis ir konferences organizēšana 2014. gada rudenī Hamburgas universitātē (Vācijā), kurā dalībnieki varētu dalīties par jaunām aktivitātēm šajā jomā.

PS. Raksta autore ir Sociālās integrācijas valsts aģentūras koledžas programmas „Surdotulks” lektore un pasniedz zīmju valodas stundas arī Rīgas Stradiņa universitātes sociālā darba studentiem. ▲

PIRMĀ NEDZIRDĪGĀ AKTRISE UZ LATVIJAS PROFESIONĀLĀ TEĀTRA SKATUVES

Sākumu lasiet 1.lpp. JĀNIS IMMURS

Jolantas sniegums Keitas lomā izrādē ir atzinīgi novērtēts: viņa ir 2012./2013. gada sezonas teātra Gada balvas „Spēlmaņu nakts” nominante kategorijā „Gada debija skatuves mākslā”. Pasniegšanas ceremonija notiks 23. novembrī, režisora Eduarda Smiļģa dzimšanas dienā,

Pirmajā mirklī Jolanta tam pat nav noticejusi: „Pie sevis nodomāju, ka tas nevar būt! Apraudājos. Tas man patiesi ir negaidīts pārsteigums.”

Jolanta izrādi raksturo kā smagu un mūsdienu, idejiski – modernu, netradicionālu. Viņa stāsta: „Pirmoreiz lugu izlasot, tā mani galīgi neieinteresēja, jo ir saturā perversa (rupja), un neko no tā visa nesapratu, kaut gan tekstā slēpjas dziļas domas. Sākumā nobijos no rupjībām un naturālā izteiksmes veida, bet režisors drošināja mani, ka viss būs labi. Un tā arī ir. Izrādē perversās situācijas parādītas vairāk kustībās, ar dažādiem skatuves piederumiem. Un tomēr iejušanās Keitas tēlā bija lēna un mokoša.”

Sadarbība ar režisoru un aktieriem Jolantai veidojās veiksmīgi: „Sarunājos ar viņiem mutiski, jo esmu vādzirdīga. Bez dzirdes aparāta komunikācija gan būtu ļoti apgrūtināta. Ja kaut ko nesaprotu, pārjautāju un visi vienmēr pacietīgi atkārtoti iepriekš teikto.”

Tas bija Jolantas sapnis un mērķis – spēlēt uz Latvijas profesionālās teātra skatuves. Kādas ir izjūtas un pārdomas pēc tās īstenošanas?

„Pēc pirmizrādes izjūtu atvieglojumu un gandarījumu par to, ka izturēju un paveicu saspringto darbu uz skatuves mēģinājumu periodā. Paldies visiem, kuri teica man labus vārdus. Tie man ir mierinājums, ko uzveru ar pazemīgu pateicību, jo nevēlos palikt iedomīga.

Lielā mērā par visu esmu pateicīga Dievam, arī par sāpīgajiem, smagajiem pārdzīvojumiem mēģinājumu laikā. Tā man ir laba mācība un pieredze. Komandā bija ļoti jauki cilvēki. Paldies aktierim Dainim Grūbem par nerimtīgu humoru. Uzskatu, ka no režisora puses tā ir drosmē un uzdrošināšanās iesaistīt mani savā izrādē uz latviešu profesionālās skatuves. Mūsu tikšanās un iepazīšanās Čehijā bija liktenīga, un domāju, ka tam tā bija jānotiek. Mani sapni sveda mūs kopā un materializējās šajā skatuves darbā.

Par Dailes teātri – tas man jau sen kļuvis mīļākais teātris kā apmeklētājai, man ir savi mīļākie aktieri, un tagad arī pati esmu nokļuvusi uz tās skatuves kā aktrise. Tas, kas noticis ar mani, ir dīvaini un reizē arī maģiski”.

Režisora Viestura Roziņa viedoklis par sadarbību ar Jolantu:

„Varu teikt tikai to labāko. Jolanta ir dzimusi ar ļoti tīru un skaistu dvēseli, izteikti tēlainu pasaules skatījumu. Kad iepazīnos ar viņu Čehijā, nedzirdīgā aktiera Rameša Maiapana meistarkla-

sē, sapratu, ka man viņa „jāparāda” Latvijai.

Pirmais solis ir sperts – zīmju valodā runājoša aktrise debitē uz profesionālā teātra skatuves. Lai arī process nebija viegls ne radošai komandai, ne Jolantai, jo sadarbība starp dzirdīgo un nedzirdīgo, starp tekstu un zīmēm Latvijas teātra vēsturē notiek pirmoreiz.

Mēģinājumu laikā radās arī metodika, kā strādāt, kā saprasties. Bija daudz pārpratumu, taču rezultāts priecē, jo Jolanta sevi pierādīja kā ļoti spējīgu aktrisi, pilnīgi noteikti ir līdzvērtīgu dzirdīgiem aktieriem. Esmu saņēmis ļoti daudz labu vārdu tieši par Jolantu, pateicību par to, ka esmu viņu „atradis”. Ļoti ceru, ka šim veiksmīgajam karjeras sākumam sekos vēl daudz veiksmīgu un drosmīgu lomu.

Ar „Sabojātajiem” ceram piedalīties festivālos. It īpaši tāpēc, lai pierādītu iespēju sastrādāties nedzirdīgajiem un dzirdīgajiem aktieriem. Starp citu, man bija tāds prieks, ka uz pirmizrādi atnāca arī vairāki nedzirdīgie skatītāji. Tādējādi, ja projekti ar nedzirdīgajiem aktieriem kļūtu biežāki, teātris nedzirdīgajiem skatītājiem varētu kļūt pieejamāks nākotnē.”

Par unikālo notikumu uz Latvijas teātra skatuves savos iespaidos dalās arī mūsu teātra māksliniece un režisore Marika Antonova:

„Projekts kopumā man šķiet interesants, un ļoti priecājos, ka Jolanta tajā piedalās. Lai gan lugas tēma ir smaga, pat bezcerīga, režisora pieeja balansē uz nopietnā un nenopietnā robežas, ļaujot pasmieties, rosinot pārdomas, raisot līdzjūtību.

Keitas loma parāda, cik lielisks, daudzveidīgs var būt Jolantas tēlojums. Manuprāt, tieši viņas pieeja savam tēlam – nopietnība, dziļums, atdeve un arī rotaļīgums, ar kādu Jolanta spēlē – padara šo projektu par izdevušos. Režisors ielicis Jolantas rokās labu iespēju – sarežģītu tēlu, interesantu skatuves valodu (ar to domāju daudzos priekšmetus, ar kuru palīdzību tiek izspēlētas tēlu attiecības) – un viņa to ir maksimāli izmantojusi. To pašu nevaru teikt par pārējiem spēlētājiem. Domāju, ja abi pārējie aktieri vairāk ticētu saviem tēliem un iecerei kopumā, meklētu savu tēlu rīcības iemeslus un cilvēcisko kodolu, kam vērts līdzīti just, izrāde iegūtu lielāku dziļumu.”

Kā jauno izrādi vērtē nedzirdīgie skatītāji?

Zane Kristapone: „Moderni veidota izrāde, Latvijai tā ir neparasta, atšķirīga no tā, kas parasti redzams „dzirdīgo” teātra izrādēs. Šeit bija maz runājamā teksta, daudz kustību. Izjūtas bija ļoti labas: it kā tā būtu izrāde man. Izrāde piesaistīja arī ar gaismas efektiem – brīžam likās, ka skatos fragmentus no filmas. Režisors veiksmīgi atradis neparastu veidu, kā parādīt smago, rupjo lugas saturu.

Nebiju gaidījusi, ka Jolanta izrādē tik daudz izmantos zīmju valodu. Domāju, ka viņa tikai runās. Tomēr, lai saprastu šo iestudējumu, nedzirdīgiem skatītājiem noteikti vajag iepriekš iepazīties ar lugas saturu. Es to neizdarīju, bet man palaimējās, ka kāds to man tulkoja. Izrādi noteikti vērts apmeklēt tiem nedzirdīgajiem, kam interesē teātra māksla.”

Ize Stūre: „Iepriekš biju izlasījusi lugu. Tā man ne visai patika, bet gāju uz izrādi Jolantas dēļ, jo mani interesēja, kā viņa tiks galā ar šo ne visai pateicīgo lomu. Tiešām biju patīkami pārsteigta, ka viņa to izdarīja veiksmīgi, pie tam parādot sevi gan kā nedzirdīgo sabiedrības daļu, gan arī kā dzirdīgo.

Tas, ka vienlaikus funkcionē zīmju valoda un runas valoda, raisīja manī dīvaini nereālu sajūtu. Jolantā ir viss, kas nepieciešams aktierim, – lieliska ritma izjūta, izteiksmīgas kustības, dejas elementi... Viņa varētu neteikt neko – tik izteiksmīga bija viņas ķermeņa valoda! Varēja redzēt, cik nopietni viņa strādājusi pie lomas, nepieļaujot kādu paviršību.

No bērnības regulāri ar vecākiem apmeklēju Dailes teātra izrādes, tāpēc varu salīdzināt Jolantas veikumu ar dzirdīgiem aktieriem. Jolantai ir izaugsmes iespējas!”

Attēlā: Jolanta ar režisoru V. Roziņu pēc pirmizrādes.

Iestudējumu „Sabojātie” varēs redzēt visu nākamā sezonā Dailes teātrī. Sekojiet līdzī repertuāram! Izrādi varētu atsākt rādīt septembrī vai oktobrī. ▲

SKOLU IZLAIDUMI

VALMIERĀ PIRMAIS VIDUSSKOLAS IZLAIDUMS

GUNITA GUMBRE NO SKOLAS ARHĪVA

Nav viegli būt pirmajiem – uzsākt kaut ko jaunu, nezināmu, veidot jaunas tradīcijas.

Pirms trim gadiem priekšā bija daudz nezināma, neapgūta, neierasta. Sadzīve prasīja daudz patstāvīgu lēmumu. Brīžiem likās, ir grūti, nav spēka – mācības, uzstāšanās, dažādi pienākumi skolas dzīvē, bet mūsu jaunieši paspējuši visu, un, lūk, fināls!

Izlaiduma dienā pasniegtas arī skolas pirmās Atzinības zīmes. Tās saņēma: **Inta Hartmane** par labām sekmēm mācībās, sabiedriskajā darbā un sportā; **Sanita Upīte** par labām sekmēm mācībās un aktivitātēm uzņēmējdarbībā; **Sintija Kārklīņa** par apzinīgu mācību darbu. Meitenes parakstījās Atzinības zīmju grāmatā.

Izlaidumā absolventus sveica Eiropas Parlamenta deputāts Kārlis Šadurskis, kurš šopavas ar uzņēma jauniešus Eiropas Parlamentā Briselē. Jaukus ceļavārdus teica arī Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas prezidents Varis Straziņš, Valmieras nedzirdīgo sporta kluba

„Tālavas nedzirdīgo sports” vadītāja Nadežda Jefremova, LNS Valmieras reģionālās biedrības valdes priekšsēdētājas vietniece Irīna Jirgensone.

Absolventu nākotnes ieceres saistās ar mācībām sporta pedagogijā, zobārstniecībā, sociālajā jomā, apkalpošanas sfērā un celtniecības nozarē.

Lepojamies ar to, ka tik aktīvi un mērķtiecīgi jaunieši mācījušies mūsu skolā, būdami labs paraugs jaunākajiem skolabiedriem un atbalsts skolotājiem.

Šajā pašā dienā Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātvidusskolā – attīstības centrā apliecības par vispārējās pamatizglītības iegūšanu saņēma 9. klases skolēni: **Beāte Grinšpone, Jolanta Īzaka, Marija Pāne, Nauris Pintāns, Sigita Dāldere, Rihards Škraba un Laura Ciguze**. Šis bija 48. izlaidums pamatskolas programmā bērniem ar dzirdes traucējumiem. ▲

Šogad 15. jūnijā skolā bija liels notikums – vidusskolas absolventu 1. izlaidums. Vispārējo vidējo izglītību ieguva: **Maira Bruže, Artis Gobinš, Inta Hartmane, Sintija Kārklīņa, Marģers Krūziņš, Alīna Sahmānova, Sanita Upīte, Anniņa Vestfāle, Alvis Vestfāls, Arvis Vocišs**.

DAŽI PALIKS, CITI DOSIES UZ SIVA

ZIGMĀRS UNGURS NO SKOLAS ARHĪVA

Rīgas speciālajā internātpamatskolā bērniem ar dzirdes traucējumiem izlaidums notika 15. jūnijā skolas aktu zālē.

Skolu šogad beidza 13 skolēni: **Ilze Āre, Anniņa Omanbriede - Ivane, Guna Pelse, Krista Ruža, Dāvis Liniņš, Rinalds Daniels Pūpols, Toms Jēkabsons, Iluta Zilberte, Jānis Martukāns, Artis Bērziņš, Jānis Gravāns, Edgars Kaņeps, Kristaps Pujāts**.

Trīs no viņiem turpinās mācīties turpat Rīgas skolā profesionālajā programmā. Viens audzēknis vēl apsver, vai šai pašā skolā izvēlēties vidējās izglītības vai profesionālās izglītības programmu.

Pārējie skolēni izvēlējušies savu izglītību turpināt citur, piemēram, kādā no mācību iestāžu piedāvātajām programmām Sociālās intergrācijas valsts aģentūrā Jūrmalā (SIVA).

Savukārt Ilzei Ārei šovasar atpūsties neizdosies, jo viņa brauks uz Nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm Bulgārijā, kur startēs vieglatlētikā. Veiksmi viņai un visiem, kas uzsāk jaunu startu dzīvē! ▲

VIDUSSKOLU BEIDZ ARĪ 12 RAINIEŠI

IVARS KALNIŅŠ ILONA POLE

Par spīti lielajam karstumam, 21. jūnijā Dailes teātrī Rīgas 8. Raina vakara (maiņu) vidusskolas izlaidumā, lai svinīgi atzīmētu šīs skolas beigšanu, pulcējās arī septiņi nedzirdīgo klases absolventi, kā arī piecas nedzirdīgās jaunietes, kuras mācījās dzirdīgo klasē.

Lūk, nedzirdīgo klases absolventi: **Jekaterina Meija, Ilze Pole, Zane Kristapone, Kārlis Valdmanis, Māra Kursīte, Intis Zvirbulis un Līga Liniņa**. Un, lūk, meitenes, kuras mācījās dzirdīgo klasēs: **Katrina Ciekure, Anita Zdanovska, Anita Grahoļska, Rūta Bernaua un Līga Ločmele**.

Jaunieši, kāpjot uz Dailes teātra skatuves, saņēma daudz labu novēlējumu, ziedu, dāvanas no skolas, klases audzinātājam, kā arī no LNS, Rīgas biedrības un LNSF. Nedzirdīgo klases dzīvi pirmajos divos gados vadīja kādreizējā klases audzinātāja **Inese Immure**, bet pēdējā gadā – **Ivars Kalniņš**.

Šī klase bija īpaša ar lielu radošumu, rošību, zinātkāri, saliedētību un jautrību. Mācību gados viņi cits citam otram sniedza palīdzīgu roku, visi noturējās kopā līdz finišam. Daži saņēma augstu sava veikuma novērtējumu: **Zane Kristapone** – LR Ministru prezidenta Valda Dombrovska Atzinības rakstu par teicamām sekmēm un aktīvu sabiedrisko darbu skolā; **Intis Zvirbulis** un **Ilze Pole** Pateicības rakstu no Rīgas mēra Nila Ušakova un vice-mēra Andra Amerika par ieguldījumu mācību darbā un skolas sabiedriskajā dzīvē.

Jūtams, ka šiem absolventiem piemīt neizsīkstoša enerģija, nezūdoša gara rošība un ir tālejoši dzīves mērķi, tādēļ lielākā daļa viņu turpinās savu gaitu jaunā zinību ceļā. Rudenī uzzināsim, ko katrs būs izvēlējies. Lai izdodas! ▲

JAUNIEŠU PROJEKTA „WINDMILL BUILDERS”* AKTIVITĀTES TURCIJĀ

JURIS GRUNDULIS NO PERSONISKĀ ARHĪVA

No 20. maija līdz 26. maijam piedalījās jauniešu projekta „Windmill Builders” (Vējdzirnava būvētāji) grupas aktivitātēs Čanakkalē, Turcijā. Tās bija vērtīgas dienas, kurās vairāk uzzinājām par jautājumiem saistībā ar invaliditātes tēmām, apmainījāmies ar esošajām zināšanām un ieguvām jaunu pieredzi, tā veidojot sadarbības tīklu starp organizācijām, lai nākotnē veidotu projektus un veicinātu savstarpējo sadarbību.

Projektā piedalījās 29 dalībnieki no 10 valstīm – no Latvijas (Laura Reisele, Elza Volonte, Juris Grundulis), Turcijas, Rumānijas, Bulgārijas, Bosnija Hercegovina, Horvātijas, Pakistānas, Itālijas, Grieķijas un Gruzijas. Dalībnieku vidū bija tikai 3 nedzirdīgi jaunieši: divi no Bulgārijas un es – no Latvijas. Bez tam 2 neredzīgi cilvēki no Turcijas, bet pārējie bija dzirdīgi.

Kā dalībnieki savstarpēji iepazīnāmies, mācījāmies pateikt starptautiskās zīmēs ikdienā vajadzīgos vārdus, piemēram, *labrīt, labdien, labvakar, sveiki, utt.*

Pieredzes apmaiņas nodarbībās dalībnieki pastāstīja par invalīdu problēmām savā valstī. Jāsaka, tās bija katram atšķirīgas – savas pieredzes robežās pētījām iespējamus risinājumus. Notika arī dažādas komandas veidošanas aktivitātes, piemēram, tika uzdoti 16 uzdevumi, kas jāpaveic stundas laikā. Šādi kādu laiku darbojoties, sapratām, ka vajag sadalīt dalībniekus tā, lai varētu uzdoto paveikt vairāk un labāk. Veidojām grupas kopbildes, teatrālas izrādes, apguvām citu valstu valodas, komunicējām ar visiem dalībniekiem, veidojām dialogus, prezentācijas utt. Katra valsts un organizācija prezentēja sevi, cik nu labi mācēja. Mūsu grupa izveidoja plakātu par savu organizāciju, lai par LNS pastāstītu detalizēti. Jāpiebilst, ka tas bija jādara radošā un atraktīvā veidā – iesaistot citus diskusijās, izdziedot vai izdejojot savu prezentāciju.

Nākamajā dienā diskutējām par sabiedrības dažādām sociālajām grupām – trūcīgiem, turīgiem un bagātiem cilvēkiem, kuru dzīves apstākļi ir atšķirīgi. Uzklaustījām skaidrojumu par ANO Konvenciju par personu ar invali-

personisko dzīves pieredzi – kā dzīvo un kā, neko neredzot, jūtas šajā pasaulē. Protams, orientēties palīdz pieradums, kā arī palīg līdzekļi, piemēram, spieķis, skaņu signalizācijas ierīces u.c. Interesanti, kā viņi izvēlas sev piemērotu apģērbu, neredzot krāsas: ir speciāla ierīce, kas skenē krāsas. Ir arī tāda ierīce krūzei: ja piepilda krūzi līdz malai, tad tā sāk vibrēt.

Nedēļas vidū devāmies ekskursijā uz ievērojamiem apkārtnes objektiem – Čanakkales muzeju, Troju un Assosus. Tur daba ir skaista: klintis, kalni un lagūnas – kā romantiskā filmā; iespaidīgi arī senie vēstures objekti, pilsdrupas. Pirms piknika izpeldējāmies Egejas jūrā – sajūta kā zupas katlā: ūdens saļš, tikai bez pārējām piedevām.

Nākamajās dienās diskutējām dziļāk par invaliditātes problēmām. Nodarbībās apguvām jaunas zināšanas, kā pareizi sagatavot projektu. Bijām sadalīti 4 grupās, un katrā izvēlējās savu ideju – pamatā tādu, kas nepieciešama kādas sabiedrības problēmas risināšanai. Piemēram, sabiedrība maz zina par invalīdiem, tāpēc jāprojektē informācijas pasākumu komplekss, lai iepazīstinātu ar šo sabiedrības daļu: jāizstrādā plāni atbilstoši ES prasībām, piesaistot sadarbības partnerus – organizācijas un speciālistus, jāaprēķina budžetam nepieciešamie līdzekļi. Tad projektu iesniedz ES vai citām iestādēm, lai piesaistītu finansēju-

mu. Kad tas apstiprināts, tad sākas nopietna sagatavošanās realizācijai: telpu nodrošināšana, speciālistu piesaiste, tehnisko līdzekļu un kancelejas preču iegāde iepirkumos un konkursos un beidzot aktivitāšu organizēšana, lai sasniegtu iecerēto mērķi. Pēc projekta izvērtēto, kas bija pozitīvie sasniegumi, kā arī riska vai neizdošanās gadījumi. Jāizvērtē arī, kādas aktivitātes jāturpina attīstīt tālāk kopumā. Izvērtējam arī piedalīšanos preses konferencē – kā pareizi pastāstīt un prezentēt savu ideju. Projekta treneres Adina un Elifa, kas iejutās preses pārstāvju lomā, uzdeva viltīgus jautājumus, mēs rūpīgi apdomājām, ko teikt... Lai šai konferencē uzstātos veiksmīgi un spētu atbildēt uz visiem auditorijas jautājumiem, iepriekš rūpīgi nācās sagatavoties, iepazīstoties ar informāciju, par iespējamajiem projektu veidiem, dalībniekiem un kā pareizi aizpildīt projektu veidlapas.

Pēdējā dienā bija atskaite par to, ko esam paveikuši sava projekta radīšanā. Visām grupām bija interesanti projekti ar atšķirīgām, bet saprotamām un atbalstāmām idejām. Tas ir reālais ieguvums – šo dažu dienu darba rezultāts!

ELZA VOLONTE par projektu: *”Tā bija lieliska iespēja gūt jaunu pieredzi.*

Piedalījās mūsu grupā gan kā zīmju valodas tulkis, gan kā projekta dalībniece. Redzēju un dzirdēju, kā savstarpēji mijās vairākas pasaules kultūras un valodas, kā nedzirdīgie un dzirdīgie cilvēki mācījās komunicēt savā starpā, veidojot savu valodu. Bija arī tā unikālā

iespēja vairāk iepazīt neredzīgo cilvēku pasauli. Protams, ieguvu arī neatsveramu pieredzi kā zīmju valodas tulkis.

Gastronomiskās izvirtības notika mūsu ēdienreizēs: visdažādākie garšvielu sajaukumi, ēdienu miksējumi un visam pa vidu tradicionālā turku tēja.

Mums bija arī iespēja aizceļot uz citu ”laimīgo zemi” – Assosas pilsētu ar augstāko punktu Turcijā un Troju. Sastapāmies tur arī ar Trojas zirgu.

Liels paldies pieredzes apmaiņas projekta koordinātoriem un visiem dalībniekiem par šo lielisko kopābūšanu!”

Šajā pieredzes apmaiņas seminārā guvu daudz, spilgtu iespaidu, nodibināju jaunus kontaktus un bagātināju savas zināšanas dažādās jomās. Iesaku arī pārējiem jauniešiem izmantot līdzīgas iespējas piedalīties šādos projektos. ▲

* *Vējdzirnava saistās ar Donkihota cīņu, kas liekas nebeidzama un neuzvarama. Šajā gadījumā tā ir domāta cīņa ar stereotipiem un aizspriedumiem*

Paldies LNS, kas man nodrošināja tulka pakalpojumu šajā pasākumā – ar viņa palīdzību man bija viegli komunicēt ar pārējiem grupas biedriem.

LNS projekts "KLUSUMA PASAULE"

Ieguldījums tavā nākotnē

EIROPAS SAVIENĪBA

PASĀKUMI 2013. GADA JŪLIJĀ

ALŪKSNE

5. 07 pl. 12 Medicīniska rakstura informācija
10. 07 pl. 13 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi
13. 07 pl. 12 Avīžu un žurnālu koplasīšana
19. 07 pl. 12 „Iekļaujies!” – ieskats dzirdīgo pasaulē
24. 07 pl. 13 Smieklu diena
27. 07 pl. 12 Tikai draugi tiekas

LIEPĀJĀ

- 2., 4., 9., 16., 23. 07 pl. 15. 30 Avīžu un žurnālu koplasīšana
11. 07 pl. 15. 30 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi
16. 07 pl. 13. 30 IK Cik mēs esam gudri!
20. 07 pl. 11 Pārgājiens dabā „Sveika, vasara!”
25. 07 pl. 15. 30 Lekcija „Nodarbinātības rakstura informācija”

LNS BIEDRĪBU PASĀKUMI

RĪGĀ

- 3., 10., 17., 24., 31. 07 pl. 16 Aktuālie notikumi Latvijā un pasaulē

D/C ĀBEĻZIEDS

- 4., 11. 07 pl. 15 Vingrošana un dejošana

KULDĪGĀ

- 10., 24. 07 pl. 12 Radošā darbnīca
11. 07 pl. 12 Informatīvā diena
18. 07 pl. 12 Veselības stunda
27. – 28. 07 Tūrisma sacensības (plašāka informācija biedrībā)

ALŪKSNE

10. 07 pl. 12 Info diena
12. 07 pl. 12 Nedzirdīgo ziņas
17. 07 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu koplasīšana
24. 07 pl. 12 Pārrunas

VENTSPILĪ

30. 07 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats

SMILTENĒ

2. 07 pl. 13 Jaunākās ziņas
4. 07 pl. 12 Informācijas diena
19. 07 pl. 12 Informācija par nedzirdīgo dzīvi.
20. 07 pl. 13 Pārgājiens apkārt Klievu ezeram

PĻAVIŅĀS

13. 07 pl. 12 Informatīvā diena
4., 11., 18., 25. 07 pl. 12 Individuālās nodarbības

LIEPĀJĀ

- 2., 23. 07 pl. 12 Pārrunas
2. 07 pl. 14 Laikrakstu un žurnālu apskats
11. 07 pl. 13 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
13. 07 pl. 12 Jūras svētki Liepājā
16. 07 pl. 13 Laikrakstu un žurnālu apskats

RĪGAS SKOLA AICINA

2013./ 2014. mācību gadā skola aicina skolēnus ar dažādiem dzirdes traucējumiem, kā arī ar garīgās attīstības un vairākiem attīstības traucējumiem mācīties šādās izglītības programmās.

PAMATSKOLA

- speciālās pamatizglītības programmā audzēkņiem ar dzirdes traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programmā audzēkņiem ar garīgās attīstības traucējumiem;
- speciālās pamatizglītības programmā audzēkņiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem.

PĒC PAMATSKOLAS

- profesionālās pamatizglītības programmā „Mājturība”;
 - speciālās vispārējās vidējās izglītības vispārīzglītojošā virziena programmā audzēkņiem ar dzirdes traucējumiem.
- Skola atrodas jaunās un skaistās telpās Rīgā, Graudu ielā 21
Ir internāts, plaša zaļā zona ar vairākiem rotaļu, sporta un atpūtas laukumiem.
Dokumentus pieņem skolas kancelejā darba dienās no pl. 9 līdz pl. 14
Kancelejas tālrunis: 67181907
Sīkāka informācija mājaslapā: www.rnbi.lv

LĪDZJŪTĪBAS

Piekūst rokas, piekūst kājas,
Ilgu mūžu staigājot.
Klusi nolīkst sirmā galva
Mūža miegā aizmiegot.

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs JĀNIS KRĀMENS (1924.06.06 – 2013.29.05).
Izsakām dziļu līdzjūtību Zentai un pārējiem piederīgiem.

Liepājas biedrība

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs HARIJS STEGLAVS (1929.19.08 – 2013.05.06).
Izsakām dziļu līdzjūtību tuviniekiem un draugiem.

Rīgas biedrība

Izsakām līdzjūtību mūsu biedrei VELGAI BĒRZIŅAI, māti mūžībā pavadot.

Smiltenes biedrība un biedri

MĪLI SVEICAM!

85

11. 07 ERNESTS LEMBERGS,
Ventspils

80

4. 07 GAIDA MARTUNELE, Rīgas

75

1. 07 RAISA LAPSA, Rīgas
7. 07 ZENTA ERNESTSONE,
Liepājas

70

23. 07 HEĻA GOTLĪBA, Rīgas
29. 07 GAIDA ZAČA, Pļaviņu

65

27. 07 VERA BABIŠKO, Rīgas
28. 07 VIKTORS ŅEKRASOVŠ,
Valmieras

60

3. 07 MĀRIS KEIŠS, Smiltenes
17. 07 LAIMA ZARIŅA, Rīgas

55

2. 07 IVARS KALNIŅŠ, Liepājas
22. 07 ZAIGA JOCE, Liepājas

50

6. 07 VALERIJS SMIRNOVS, Rīgas
7. 07 JEĻENA KAMPĀNE, Rīgas
18. 07 TATJANA JAHIMČIKA, Rīgas
27. 07 REGĪNA PRANČA, Rēzeknes
29. 07 ŅINA KĻAVIŅA, Rīgas
31. 07 ANATOLIJS JERMOLOVIČS,
Rīgas biedrība

ĪPAŠAIS SVEICIENS

VALDIM KRAUKLIM

„Mēs mīlam citus
cilvēkus nevis par to,
kādi tie ir, bet par to, kā
viņi liek mums justies.”

Paldies Tev, Valdi,
ka ar tevi kopā ir labi,
un sveicam tevi jubilejā.
Dzīvo sveiks un vesels, dzīvo ar smaidu un
garšu!

Informācijas centra kolektīvs
Rīgas biedrības valde

PATEICĪBA

Sirsniņš paldies Rītausmas kolektīvam par jauko pārsteigumu manā dzimšanas dienā un visiem pārējiem apsveicējiem!

Valdis Krauklis

Galvenā redaktore: ILZE KOPMANE
Datormakets: JURIS GRUNDULIS
Iespiests: SIA "ELPA - 2"

Veiksminieki spēj
uzbūvēt stingrus pamatus no citu
mestajiem akmeņiem.

G.Erkerens

Nākamais numurs 15. augustā